

PLAN DE CONVIVENCIA DO CPI VIRXE DOS REMEDIOS

ÍNDICE

I MARCO XERAL DO PLAN DE CONVIVENCIA:	p.3
1.1.- Contexto.	
1.1.1- Situación actual da convivencia no centro	
1.2.- Fundamentación lexislativa	
1.3.- Consideracións terminolóxicas	
1.4.- Finalidades, obxectivos e actitudes	
II. PROGRAMAS DO PLAN DE CONVIVENCIA:	p.9
2.1.- Programa “O patio escolar é zona de encontro”.	
2.2.- Programa “Actividades complementarias e extraescolares”.	
2.3.- Programa “Coidamos o entorno”.	
III.- APORTACIÓN PARA AS NORMAS DE FUNCIONAMENTO DO CENTRO:	p.12
3.1.- Plan de acollida para o alumnado: De nova incorporación e cambio de etapa.	
3.2.- Plan de acollida para o profesorado.	
3.3.- Normas e procedementos de resolución de conflitos: Palabra e Mediación.	
3.4.- Criterios de actuación ante situacións de posible acoso escolar.	
3.4.1.- Introducción e Lexislación	
3.4.2.- Identificación do acoso escolar	
a) Criterios de identificación	
b) Tipos	
c) Consecuencias	
3.4.3.- Protocolo de actuación	
3.4.4.- Estratexias de prevención	
a) no centro	
b) na aula	
3.4.5.- O ciberacoso	
a) Definición	
b) Criterios de identificación	
c) Tipos	
d) Protocolo de actuación	
e) Estratexias preventivas	
IV. POSTA EN PRÁCTICA DO PLAN DE CONVIVENCIA:	p.38
4.1.- Criterios didácticos	
4.2.- Aspectos organizativos e proceso de posta en práctica	
4.3.- Seguimento e avaliación do Plan de Convivencia	
V. ANEXOS	p. 42
5.1.- De rexistro para os lugares da palabra e a mediación.	
5.2.- De rexistro para o acoso escolar	
VI. BIBLIOGRAFÍA	p. 117

I MARCO XERAL DO PLAN DE CONVIVENCIA:

1.1.- Contexto do centro.

O C.P.I. “Virxe dos Remedios” é un centro de ensinanzas Infantil, Primaria e Secundaria Obrigatoria, situado na vila de Castro Caldelas. Poderíase dicir que é o típico “centro rural”.

Está dividido en dous edificios: o de Primaria, con dez aulas, comedor, salón de actos e ximnasio, e o de Secundaria, con catro aulas xerais, dúas aulas de desdobre, un laboratorio, unha aula de Tecnoloxía e Informática, unha aula de Música e Debuxo e unha Biblioteca. É neste edificio onde se leva a cabo a actividade administrativa do centro e do equipo de orientación.

O centro non ten restricións de matrícula, xa que é o único da zona e acolle ás nenas e ós nenos dos concellos de Castro Caldelas, A Teixeira, San Xoán de Río, Chandrexa de Queixa, Parada de Sil e Montederramo. Isto implica que case todo o alumnado é transportado e fai uso do servizo de comedor.

O nivel socioeconómico e cultural dos proxenitores é de tipo medio-baixo. A maioría non son capaces de axudar ós seus fillos cos deberes escolares e a posibilidade de asistir a clases particulares é moi remota debido ao illamento da zona.

1.1.1.- Situación actual da convivencia no Centro

▪ Resultados das enquisas:

Coa finalidade de valorar o estado da convivencia no CPI “Virxe dos Remedios” de Castro Caldelas, decidimos pasar unha enquisa a toda a comunidade educativa (familias, profesorado e alumnado).

Pretendemos coñecer do xeito máis obxectivo posible a percepción respecto a convivencia que teñen os distintos colectivos enquisados, e unha vez recadada esta información, dar resposta as necesidades detectadas, e idear un plan de mellora.

Unha vez recollidas as enquisas para a obtención dos resultados, fixemos unha análise das conclusións sacadas de cada sector, e tamén unha síntese final.

Así os resultados demostraron que:

• Segundo o alumnado concluímos:

Consideran como MOI BO:

- Relacións co Equipo Directivo
- Relacións do profesorado co alumnado.
- Relacións entre o alumnado.
- Relacións da comunidade educativa co contorno escolar (Cruz Vermella, Concello ...)

Como BO:

- Clima de traballo.
- Relacións do alumnado co profesorado.
- Relacións do profesorado coas familias.
- Relacións das familias co profesorado
- Relacións do persoal non docente co resto da comunidade educativa.
- Relacións do centro cos servizos sociosanitarios.

Consideran que algunhas veces se produciron enfrontamentos entre o alumnado, e que os enfrontamentos cos outros colectivos non son significativos xa que son pequenos problemas puntuais.

Resaltan que algunha vez houbo agresións verbais entre os alumnos/as e deterioros nas instalacións.

Con respecto ás condutas a mellorar destacan:

- Favorecer o traballo cooperativo entre o alumnado
- Colaborar cos servizos sociais de saúde e asociacións
- Reforzar a disciplina no centro
- Formar ao profesorado sobre a resolución de conflitos.

- Segundo o profesorado:

Valorou como BO ou ACEPTABLE :

- O clima de traballo e as relacións entre o profesorado
- As relacións do profesorado coas familias
- As relacións das familias co profesorado.
- As relacións do persoal non docente co resto da comunidade educativa.
- Relacións da comunidade educativo co contorno escolar.
- As relacións coa Administración educativa.

Consideran que Algunha vez se ten producido:

- Enfrontamentos puntuais entre o profesorado por diferentes opinións.
- Agresións verbais entre o alumnado.
- Deterioro das instalacións do centro.
- Condutas disruptivas nas aulas con algún profesor/a específicos.

As condutas a mellorar que propón o profesorado son as seguintes:

- Unificar criterios de actuación entre o profesorado.
- Consensuar normas alumnado-profesorado – familias.
- Mellorar a implicación das familias no funcionamento do centro.
- Reforzar a disciplina no centro.
- Facer grupos de mediación en resolución de conflitos no centro.

- Opinión das familias:

As familias consideran como BO :

- Relacións do profesorado co alumnado.
- Relacións entre o alumnado.
- Relacións do profesorado coas familias .
- Relacións das familias co profesorado.

O resto puntúan como BOAS:

- O clima de traballo.
- Relacións entre o profesorado co equipo directivo.
- Relacións do alumnado co profesorado.
- Relacións do persoal non docente co resto da comunidade.
- Relacións da comunidade educativa co contorno escolar.
- Relacións do centro cos servizos sociosanitarios.
- Relacións coa Administración educativa.

Os enfrontamentos producidos ALGUNHAS VECES son.

- Entre o alumnado

As condutas que algunha vez se produciron son:

- Agresións verbais entre o alumnado.

As condutas a mellorar que propoñen os pais/ nais son:

- Empregar un estilo docente máis respectuoso e positivo.
- Consensuar normas entre o alumnado, profesorado, coidadoras de comedor e familias.
- Reforzar a disciplina no centro.
- Mellorar a implicación das familias.
- Informar as familias sobre estratexias diante dos conflitos.

1.2.- Fundamentación lexislativa

No decreto 85/2007 do 12 de abril, polo que se crea e regula o Observatorio Galego da convivencia escolar, régúlase que dentro do Proxecto Educativo de Centro (PEC) se incluíra o Plan de Convivencia Escolar. Este ten sufrido modificacións coa aparición da Lei 4/2011 do 30 de xuño de convivencia e participación da comunidade educativa e o decreto 8/2015 do 8 de xaneiro que desenvolve dita lei.

Así o historial do noso Plan de Convivencia enmarcase en:

- Curso 2009/10: Realizamos un Plan de convivencia para mellorar as relacións no centro.
- Curso 2011/12: Melloramos e ampliamos o Plan anterior.
- Curso 2013/14: Modificamos, melloramos e ampliamos o Plan de Convivencia segundo a lexislación e as necesidades do centro.
- Curso 2014/15: Comprobamos a adecuación do noso Plan coas últimas novidades do decreto 8/2015.

En canto aos procesos mediadores para a resolución de conflitos, consideramos que os conflitos aparecen nos centros, pois son un proceso social, forman parte da Convivencia humana. O importante non é a aparición do conflito, senón cómo se resolven os mesmos. É importante aprender a resolver conflitos desde pequenos, e é importante cambiar a concepción de conflito que se asocia como algo negativo, non desexable, sinónimo de violencia, patoloxía, etc.

Segundo a Torrego podemos afirmar que un conflito é “ un proceso en que dúas ou máis partes entran en oposición ou desacordo porque as súas posicións, intereses, necesidades, desexos ou valores son incompatibles ou percibidos como incompatibles e onde as emocións e sentimentos xogan un papel moi importante”.

Centrámonos na negociación a través dos lugares da palabra e da constitución dun grupo de mediadores no centro que permitise esta posibilidade de resolución pacífica de conflitos no centro.

A nosa formación dirixiunos á procura dun programa completo de convivencia, que en palabras de Segura, M. debería cumprir a seguinte condición “Todo programa simplificador que non teña en conta os catro elementos non dará

resultado. Teñen que ir os catro elementos xuntos, ter en conta ao mesmo tempo o cognitivo, o emocional, as habilidades sociais e o crecemento moral”.

Nesta liña continuamos o noso traballo, e sobre todo a través do traballo na competencia socio-emocional.

1.3.- Consideracións terminolóxicas

- **Conflito**

Compartimos a definición do Sr. Torrego Seijo: “o *conflito* consiste nun proceso no que dúas ou máis partes entran en oposición ou desacordo porque as súas posicións, intereses, necesidades, desexos ou valores son incompatibles ou son percibidos como tal, e onde as emocións e os sentimentos xogan un papel moi importante”.

- **Convivencia**

Definimos *convivencia* como o feito de compartir vivencias xuntos, baseado no exercicio da liberdade e o respecto á diferenza e a capacidade dos integrantes dunha comunidade para elixir e responder polas consecuencias das súas accións.

- **Violencia (física, psicolóxica e virtual)**

Consideraremos *violencia* aqueles comportamentos aprendidos, tanto físicos coma psicolóxicos, que ataquen a alguén coa intención ou finalidade de causar dano. Neste Plan de Convivencia, podemos diferenciar entre tres tipos:

- A **física** defínese como aquela conduta dirixida, directa ou indirectamente, a causar un dano ou sufrimento físico sobre a persoa. Igualmente, aquelas condutas destinadas a producir dano aos bens que integran o patrimonio da vítima.
- A **psicolóxica ou de acoso moral** defínese como aquela conduta menos evidente, verbal ou non, que ocasione dano emocional, mingúe a autoestima, prexudique ou perturbe o san desenvolvemento da persoa.
- A **Virtual ou simbólica** defínese como aqueles comportamentos, actitudes e contravalores transmitidos polos medios de comunicación que fundamentalmente banalizan a violencia e a naturalizan.

- **Agresividade**

Consideraremos *agresividade* aqueles comportamentos inherentes ao ser humano, que consisten nun estado de alerta diante dun perigo, real ou ficticio.

- **Matonismo (Bullying/Mobbing)**

Consideraremos *matonismo* como unha conduta violenta que sofre unha persoa por parte doutra ou dun grupo, física e/ou psicolóxica, persistente e dilatada no tempo entre iguais, ou entre persoas con diferentes roles.

- **Vandalismo**

Consideraremos *vandalismo* o feito de destruír, devastar, deteriorar, etc. de maneira intencionada calquera instalación ou recurso material do Centro.

- **Comportamentos disruptivos**

Consideraremos *Comportamentos disruptivos* aqueles comportamentos que interrompan a harmonía do Centro e que sexan contrario as normas; porén estes comportamentos non supoñen unha alteración grave da convivencia no Centro.

- **Disciplina**

Consideraremos *disciplina* o feito de respectar as normas de convivencia elaboradas e asumidas por todos os sectores implicados na comunidade educativa.

- **Absentismo escolar**

Consideraremos *absentismo escolar* o feito de non acudir ó Centro educativo de xeito reiterado e sen xustificación.

1.4.-Finalidades , obxectivos e actitudes

Consideramos a convivencia como un fin educativo a traballar en todo momento polo que se debe fomentar a participación e colaboración de todos os sectores implicados (alumnado, profesorado e familias). Tendo en conta que os conflitos son inherentes á vida en común das persoas, unha boa resolución dos mesmos contribuiría a unha boa xestión global da convivencia.

Finalidades:

Preténdense a partir deste plan de convivencia as seguintes finalidades que orienten a actuación do equipo docente e de toda a comunidade educativa.

- Que o alumnado se atope seguro, acollido e considerado, desde a convicción de que só nun contexto emocionalmente positivo e estimulante é posible unha boa convivencia e aprendizaxe.
- Desenvolveremos no noso Centro os valores e a práctica dunha cidadanía responsable, tendo en cota hábitos democráticos de convivencia e unha cultura cívica en valores de respecto e tolerancia integrando achegas doutras culturas.
- Que o alumnado adquira as competencias necesarias para establecer unhas relacións sas e construtivas consigo mesmos e cos demais, con actitudes coherentes cos valores democráticos e o respecto aos dereitos humanos, fundamento dunha educación para a cidadanía.
- Pretendemos contribuír á formación integral de tódolos alumnos e alumnas, tanto para ser persoas coma para convivir en colectividade, coma para mellorar as aprendizaxes curriculares.
- Aproveitamento do potencial socializador e de integración que posúen as actividades complementarias e extraescolares, así como a súa capacidade de cohesión tanto de grupo coma de centro.
- Buscamos que as familias e outros axentes educadores en sintonía co centro contribúan ao desenvolvemento da educación do alumnado.

Obxectivos:

- Traballar e aprender tódolos membros da comunidade nun entorno agradable e coidado e tomar conciencia das consecuencias ambientais das nosas accións. Preténdese aprender o valor que ten para o benestar individual e colectivo e por tanto, dunha convivencia sa, que o entorno escolar estea limpo, ordenado e agradable, que se respecte o entorno no que vivimos e a responsabilidade de todos no seu coidado.
- Sensibilizar aos distintos sectores implicados sobre a importancia da convivencia no desenvolvemento persoal e social do alumnado.
- Lograr o benestar emocional de modo que os membros da comunidade educativa se sintan acollidos, considerados e seguros.
- Contribuír á educación emocional dos membros da comunidade educativa, procurando que, no centro, cada un se sinta aceptado e valorado e se atenden os seus estados de ánimo, sentimentos e necesidades.
- Axudar ao alumnado na adquisición de habilidades e competencias que precisa para o seu desenvolvemento persoal, social e moral.
- Que o alumnado vaia adquirindo de forma teórica e práctica, as habilidades persoais e prosociais necesarias para a convivencia e o desenvolvemento moral preciso para actuar conforme aos principios éticos.

- Procurar a cohesión interna do grupo e axudar a que o alumnado estea integrado e sinta que pertence a un grupo e ao centro. O punto de partida antes da aplicación de calquera programa é o coñecemento do grupo e a cohesión interna do mesmo.
- Consensuar e interiorizar as normas e o seu cumprimento, participando na súa elaboración, respectando os valores democráticos e os principios éticos universais. Propoñemos que o alumnado acepte a necesidade das normas, que cada dereito ten unha obriga, e sexan consensuadas, sendo fundamentais os principios de claridade e coherencia.
- Crear na comunidade educativa unha cultura que prioriza a calidade da convivencia e manexa os conflitos de forma construtiva e creativa.
- Reforzar a disciplina, entendo por disciplina o proceso polo cal se favorece os obxectivos educativos, estimulando cambios cognitivos, emocionais e conductuais.
- Favorecer o traballo cooperativo entre o alumnado.
- Incentivar a formación dos profesionais da educación e das familias en materia de resolución de conflitos e mellora da convivencia.
- Levar a cabo programas de prevención da conflictividade e violencia no Centro, promovendo a súa posta en práctica. Crear grupos de mediación en resolución de conflitos.

Actitudes:

Unha formulación en materia de convivencia sería que o alumnado desenvolva as seguintes actitudes:

- Chegar ao colexio con puntualidade.
- Xustificar as ausencias.
- Asumir as orientacións do profesorado e do persoal non docente no exercicio das súas funcións.
- Estudar con aproveitamento respectando o dereito ao estudo dos demais alumnos e alumnas.
- Participar na vida e funcionamento do Centro na medida en que a súa idade o permita.
- Valorar o esforzo e a perseveranza no traballo.
- Tratar con respecto e consideración a tódolos membros da Comunidade Educativa.
- Respetar a dignidade, integridade, intimidade, ideas e crenzas de todos/as.
- Non discriminar a ningún por razón nacemento, raza, sexo, discapacidade, crenza ou calquera circunstancia persoal, familiar ou social.
- Desterrar o uso da violencia en todas as súas manifestacións.
- Non realizar actividades que poidan resultar prexudiciais para a saúde nin incitar a outros a que as comentan.
- Coidar e utilizar correctamente os bens e instalacións do Centro, respectando as pertenzas dos demais.
- Promover accións que melloren a calidade do noso entorno.

O profesorado procurará, no marco dunha mellora da convivencia, desenvolver as actitudes que seguen:

- Cumprir puntualmente coas súas obrigas de clases, gardas, titorías, claustro, reunións de CCP e calquera outra reunión ou actividade convocada pola Dirección, avaliacións e outras actividades do Centro.
- Respetar e actuar de acordo coas directrices que figuran no PEC.
- Respetar e actuar de acordo coas normas aprobadas nas reunións dos departamentos didácticos.
- Estar á escoita das críticas e suxestións construtivas.
- Impartir unha ensinanza libre de todo adoutramento.
- Xustificar as ausencias.
- Traballar dende a obxectividade e a colaboración.
- Ser conscientes no uso adecuado das instalacións e do material.
- Non realizar actividades que poidan resultar prexudiciais para a saúde nin incitar a outros a que as comentan.

As familias intentarán manter e mellorar o clima de convivencia mediante certas actitudes como:

- Implicarse e colaborar no proceso de ensino-aprendizaxe dos seus fillos/as.
- Ser consecuentes coas normas do Centro.

II. PROGRAMAS DO PLAN DE CONVIVENCIA:

Os programas implementados, entre outros fins, aportan procedementos de actuación orientados á prevención de conflitos e á consecución dun adecuado clima no centro.

2.1.- PROGRAMA: “O PATIO ESCOLAR É ZONA DE ENCONTRO”

Obxectivos:

- Facer do patio escolar un espazo educativo e lúdico.
- Aproveitar as posibilidades do xogo na aprendizaxe da convivencia.
- Ensinar normas de respecto e de compañerismo.
- Implicar ao alumnado na xestión das súas actividades e na responsabilidade sobre o material.
- Fomentar a transmisión de coñecementos e habilidades sobre os xogos, entre os distintos grupos de idade que comparten o patio.
- Diseñar accións e materiais en relación aos elementos estruturais do patio para fomentar a aparición do xogo.

Actividades:

Organización do espazo e das actividades:

- Pintar o patio
- Elaboración de fichas de xogos populares
- Instalación de xogos fixos ou móbiles por tempadas

Os xogos:

- Os xogos de sempre: tabas, truco, trompos, chave, bolos, canicas...
- Torneos deportivos: fútbol, brilé, baloncesto, pañuelo, etc...
- cofre dos tesouros: canicas, chapas, gomas, taboleiros de oca, tres en raia...

Participación do alumnado: Grupos de responsables de patio

- Aulas e nenos responsables de material
- Xogamos co que nós creamos: bolos, raquetas pimpón, aros, cariocas, chirimbolo,...
- Xogos de simulación histórica, acontecementos ...

Participación do equipo docente:

- Realizar observacións de forma puntual ó principio de cada trimestre para analizar datos que revertan na actuación docente: alumnado illado, comportamentos e interaccións que se producen , detección de necesidades ou carencias no patio, uso que se fai do material...
- Reforzar a aparición do xogo no patio, coa intervención directa do profesorado na primeira quincena do primeiro e do segundo trimestre.
- Intervir sempre que o reclamen ou se vexa que o conflito non vai por bo camiño.

2.- PROGRAMA: “ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES”

Aproveitamento do potencial socializador e de integración que posúen as actividades complementarias e extraescolares, así como a súa capacidade de cohesión tanto de grupo coma de centro.

Existen actividades complementarias e extraescolares cun alto potencial para a mellora da convivencia no centro, polas características das mesmas. Plantexámonos beneficiarnos dese potencial socializador, integrador e de cohesión.

Obxectivos:

- Crear e cohesionar o grupo. Unha das facetas importantes no plan de convivencia é a de estar integrado no grupo de referencia e non ser unha suma de individuos illados e sen vínculos entre si.
- Coñecer a tradición e a realidade social na que viven. É necesario que para o desenvolvemento social do alumnado que eles mesmos estean integrados na sociedade na que viven, e para isto o máis axeitado é que coñezan e sexan partícipes das tradicións socio-culturais do seu entorno.
- Crear unha conciencia crítica tanto da sociedade como da estética, para mellorar o desenvolvemento persoal e social. Desta forma o coñecemento curricular pasa a ser unha experiencia tanxible (dentro ou fóra das aulas) na que o alumnado valora o aprendido, comprende a súa utilidade, e crea os seus propios criterios. Esta concienciación vai desde un coñecemento concreto das desigualdades existentes, o deterioro e coidado da natureza, o coidado e respecto á diversidade e riqueza artístico-cultural.
- Integrar o entorno do alumnado dentro do proceso educativo, entendendo este como un todo. Por esa mesma razón algunhas actividades pretenden involucrar ao entorno familiar dentro da convivencia do centro, realizando actividades nas que os familiares foron tanto espectadores como protagonistas.
- Permeabilizar e tender pontes dentro dos distintos niveis educativos do centro (infantil, primaria, secundaria), dos diversos roles educativos (familias,

alumnado, profesorado, persoal non docente), integrándoos e facéndoos partícipes e protagonistas dunha mesma realidade educativa.

Actividades:

Resaltamos aquelas actividades máis significativas para a convivencia no centro e nas que os obxectivos anteriores están altamente presentes. Estes obxectivos foron moitas veces diversos e combinados entre si, de tal forma que unha mesma actividade axudase ó desenvolvemento de diversas facetas de convivencia.

- Olimpíada Cultural na ESO
- Actividades en datas significativas: Magosto, Nadal, xogos cooperativos no día da Paz, Entroido, Día das Letras Galegas.
- Os avós lembran as súas mocidades, o meu avó é a miña avoa é ...e eu quero ser, sementando valores.
- Os cuentistas, contacontos. Permeabilización entre etapas co Club de lectura.
- Viaxes, saídas e convivencias

Suxírese a realización nas primeiras semanas de curso dalgunha actividade complementaria protagonizada e organizada polos titores para a cohesión do grupo, en aproveitamento do alto potencial socializador deste tipo de actividades

3.- PROGRAMA: “COIDAMOS O ENTORNO”

Obxectivos:

- Respetar, coidar e mellorar o entorno físico e natural no que vivimos e nos relacionamos: A escola
- Experimentar o benestar dun entorno limpo, ordenado e agradable e asuman a súa responsabilidade no seu coidado, xa que un entorno con estas características favorece unhas relacións amigables, de respecto ás cousas e ás persoas, mentres que pola contra, unha escola descoidada é un entorno hostil que induce a comportamentos que non respectan nada e a ninguén.
- Interiorizar a necesidade de respectar, conservar e mellorar o entorno no que vivimos e nos relacionamos, xa que é unha parte importante do proceso de ensino-prendizaxe.

Actividades:

- Coidado do espazo, tanto interior como exterior: pintado de graffitis, decorado dos diferentes contedores e papeleiras, segundo o seu uso (reciclado), coidado e decoración das aulas e do seu mobiliario...
- Facer do patio un lugar máis agradable e alegre, a transformación do patioemento:
 - Zona de parque infantil.
 - Zona do 3 en raia
 - Zona da chave.
 - Zona do twister.
 - Zona do truco.
 - Zonas de xogos deportivos: a comba, o fútbol, etc...
 -
- Revisión do estado do patio:

- Campañas de sensibilización de patio limpo (con datas previstas) e revisión dos aspectos que requiran reparacións ou coidado.
- Realizar xogos con materiais de refugallo dentro da actividade xogamos co que nós creamos : aros , cariocas, Cachirulo, perinolas, chapas, muíños de vento ...
- Os corredores:
 - Murais nos corredores para a exposición dos traballos realizados nas diversas aulas, materias, presentados a concursos. Traspasar a liña da aula do aprendido.
 - Cartaces de informacións.

A educación para a convivencia tamén ten unha dimensión medioambiental. A conciencia de que somos parte da natureza, en continua interacción co entorno, axuda a entender que todos nos necesitamos.

III.- APORTACIÓNS PARA AS NORMAS DE FUNCIONAMENTO DO CENTRO

3.1.- PLAN DE ACOLLIDA PARA O ALUMNADO

a) de nova incorporación

Obxectivos:

- Diseñar unha serie de actuacións para conseguir con rapidez a integración dunha alumna ou alumno recién chegado ó centro (ben sexa nos primeiros días do curso, ben sexa co curso comezado).
- Consegir que todo o profesorado estea informado da historia educativa dese alumnado.
- Consegir que os pais ou titores legais e o propio alumnado estean informados do funcionamento e organización do centro educativo.

Medidas de actuación:

Primeira toma de contacto co centro:

- Facilitarase a documentación necesaria para formalizar a matrícula.
- Un compoñente do equipo directivo (preferentemente o/a xefe de estudos) informará á familia e ó alumno/a sobre as seguintes cuestións:
 - Horario xeral.
 - Períodos de vacacións.
 - Normas internas.
 - Control de asistencia.
 - Sistema de avaliación e boletín informativo que reciben as familias.
 - Hora de atención aos pais.
 - Material escolar necesario.
 - Servizos complementarios do centro: transporte, comedor, actividades extraescolares...
- Entregarase o folleto informativo do centro, e facilitaráselles unha copia da carpeta de documentación de inicio de curso para as familias, dos titores .

Ao remate da entrevista, o compoñente do equipo directivo, ou conserxería, ensinará á familia ao alumno ou alumna as instalacións do centro: biblioteca, laboratorio, polideportivo, departamentos, aula de música, aula de informática,...

Nese mesmo día ou no seguinte desenvolveráse unha entrevista co orientador na cal se recollerá unha información máis precisa sobre a súa procedencia, escolarización previa, situación laboral e familiar, intencións de futuro, datos médicos (se é o caso), nivel de coñecementos da lingua castelá e galega, valorando xa nun primeiro momento se é un alumno ou alumna con necesidade de apoio ou adaptación docente.

Esta información poñeráse en coñecemento do titor/a. Asignarase ao alumno/a un compañeiro que fará o seu apadriñamento, para informarlle dos temas de interese para a incorporación e a vida no centro.

ESCOLARIZACIÓN

- En Primaria: o/a titor/a do nivel, o orientador e a xefa de estudos decidirán a clase na cal se vaia encadrar o alumno ou alumna.
- En Secundaria: o/a titor/a, o orientador e a xefa de estudos decidirán a clase na cal se vaia encadrar o alumno ou alumna e o lugar que vai ocupar nun primeiro momento dentro da mesma. Despois cada profesor ou profesora pódelle indicar o asento que crea conveniente.

Se hai grandes controversias – na ubicación do grupo - reunirse o equipo docente dese nivel e tomará unha decisión definitiva.

O PRIMEIRO DÍA DE CLASE:

Previamente o titor ou titora preparará o grupo/clase falando da próxima incorporación dun novo alumno ou alumna estimulando a acollelo dun xeito o máis positivo posible: que lle ensinen o centro, as saídas e as entradas, as fotografías de actividades feitas durante o curso...

En Secundaria se o titor ou titora non coincide co seu grupo de titorandos neses días, un profesor ou profesora fará ese labor preparatorio (será a xefa de estudos quen o nomeará). Nese caso, o alumno ou alumna poderá ter o seu primeiro contacto co seu titor ou titora no recreo.

Preferentemente a xefa de estudos ou o orientador – xa que tivo contactos previos con eles- levará ó alumno ou alumna á súa clase de referencia (entregándolle previamente o horario dese grupo).

Unha vez na clase, o primeiro que fará o titor ou no seu caso o profesor nomeado será presentalo aos compañeiros e compañeiras, dándolle a benvida e explicándolle onde se vai sentar e o nome do seu compañeiro ou compañeira.

SUXESTIÓNS PARA REALIZAR NA AULA NO CASO DE SER UN ALUMNO OU ALUMNA PROCEDENTE DO ESTRANXEIRO ou doutra comunidade autónoma distinta da galega.

- Facer que o alumno nos dea a coñecer a súa cultura: música, comida....
- Que informe sobre o seu sistema educativo.
- Como se saúdan, despiden.... na súa terra.
- Aproveitar para ver cintas de vídeo relacionadas cos países de orixe.

AVALIACIÓN DESTE PLAN:

Podemos valorar nunha reunión de coordinación pedagóxica e na reunión dos titores se:

- É suficiente ou insuficiente a información achegada ás familias, ò alumno ou alumna e ó profesorado.
- Sobre o éxito do agrupamento.
- Sobre o nivel de integración do alumno ou alumna.
- Sobre melloras que debemos incluír no futuro...

b) do propio centro: por cambio de etapa.

O alumnado de 6º de infantil, que se incorpora a 1º de educación primaria, e o alumnado de 6º de primaria que se incorpora a 1º da ESO tamén precisa dunha acollida no propio centro.

Sería conveniente realizar unha xornada de acollida no centro no final de curso e antes do inicio de cambio de etapa para conseguir unha integración máis rápida e eficaz nunha nova etapa que posúe características diferenciadoras. Asemade, durante o curso realizaranse actividades complementarias e extraescolares que permeabilicen a transición entre etapas.

3.2.- PLAN DE ACOLLIDA PARA O PROFESORADO

Lugar: Secretaría:

- Presentación do profesor/a no centro e entrega de credencial de "TOMA DE POSESIÓN".
- Cubrir en secretaría ficha de datos.
- Entrega "carné de identidade" do centro.

Lugar: Dirección:

- Presentación dos membros do equipo directivo.
- Entrega de horario, se é o caso.
- Información, se é o caso, sobre aloxamento, alugueiros, transporte (ATSA), lugares para comer.
- Facer ficha
- Entrega da USB de acollida-documentación.
- Entrega de chaves.
- Información sobre o alumnado con diagnósticos ou dificultades de aprendizaxe aos que dará clase, a partir da conversa con orientación. (Base de datos)
- O compoñente dispoñible do equipo directivo, preferentemente a xefatura de estudos, mostra as instalacións, preséntao/a ao persoal do centro.

ÍNDICE da información facilitada en USB o carpeta.

Apartados

I.PRESENTACIÓN XERAL DO CENTRO

- Tríptico o Organigrama
- Plans e proxectos nos que participa o centro si hai
- Grupos de traballo do centro nese momento ou curso
- Plano da vila de Castro Caldelas

II.NORMAS DE ORGANIZACIÓN E FUNCIONAMENTO

- Gardas
 - Reserva das aulas específicas: aula de informática
 - Uso e funcionamento da biblioteca
 - Procedemento para levar a cabo as actividades complementarias e extraescolares
 - Protocolo de actuación ante un accidente
 - Saídas do alumnado do centro en horario escolar
 - Informacións e recomendacións para realizar as compras escolares
 - Plan de evacuación: saídas de emerxencia
 - Acceso aos documentos do centro: regulamento do réxime interno, plan de convivencia, Club de lectura...
 - Actividades e actos consolidados no centro
 - Modelos de documentos: Parte de incidencia ...
- III. RÉXIME DISCIPLINARIO DO CENTRO
- Mediación e lugar da palabra
- IV. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE
- Protocolos de actuación
 - Reunión de coordinación dos titores/as
- V. ATENCIÓN ÁS FAMILIAS
- Horario de atención
 - Información sobre a marcha académica do seu fillo/a.
 - Partes de incidencia ou outras faltas.
 - Información faltas de asistencia do seu fillo/a
- VI. ALUMNADO
- Rexistro de ausencias (faltas de asistencia)
 - Criterios de promoción e titulación
- VII. O PROFESORADO
- Comunicación de imprevistos
 - Faltas de asistencias
 - Xustificacións

3.3.-NORMAS E PROCEDEMENTOS DE RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS:

Lugares da palabra e mediación.

No centro existe a posibilidade de xestionar os conflitos a través do uso dos lugares da palabra (negociación) ou do servizo de mediación. Non son procedementos excluíntes respecto ao sistema ordinario de xestión da disciplina, senón que permiten outra vía alternativa e complementaria. Son estratexias de resolución de conflitos onde se crea un contexto onde afrontar os problemas de forma pacífica e asertiva.

PROCEDIMENTO PARA O USO DO LUGAR DA PALABRA.

O lugar da palabra é un espazo pensado para a autorreflexión onde os alumnos e alumnas poden resolver pequenos conflitos que xurdan da interacción entre iguais.

- Como se pode facer uso del?

- 1.-Se o alumno ou alumna está na aula, terá que falar co profesor ou profesora e solicitarlle o uso do lugar da palabra. El ou ela considerará cal é o momento oportuno (preferentemente no recreo).
- 2.- Será un ou dous compañeiros/as de aula que non estiveran influenciados/as polo conflito e que sexan imparciais.
- 3.-Deberán respectar os compromisos de respectar as quendas de palabra e as normas que estableza o mediador/a.
- 4.-O mediador ou mediadores entregarán no departamento de orientación a ficha de rexistro de incidencias.

PROCEDIMENTO PARA O USO DO SERVIZO DE MEDIACIÓN:

A mediación é un xeito pacífico de resolver os conflitos entre dúas partes, no que unha terceira parte neutral (o/a/os/as mediador/a/es/as) axudan a que se atope unha solución. É un proceso voluntario e confidencial. As persoas que accedan á mediación deben amosar unha actitude de respecto entre eles, de escoita e de diálogo. O alumnado mediador non propón solucións, senón que axuda ás persoas en conflito a chegar por si mesmas a un acordo satisfactorio.

1.- Os usuarios acoden voluntariamente ao departamento de orientación. O orientador valora se o problema é asunto de mediación. En caso afirmativo, cumpríméntase a “ficha de solicitude” e explícaselles ás partes en conflito como vai ser todo o proceso.

A primeira decisión que toman as partes é a elección do mediador ou mediadora.

2.- Procédese á PREMEDIACIÓN.- Comeza a actuación do/dos mediadores coas reunións por separado coas partes. Cumpríméntase nesta fase os “Compromisos iniciais cara á mediación” e o “informe de premediación”. Este paso terá lugar na sala de mediación e preferentemente en horario de recreo.

3.- Ten lugar a MEDIACIÓN propiamente dita. É a xuntanza de todos: mediadores e partes. O obxectivo é acadar un acordo satisfactorio para todos. Cóbrense a ficha “Rexistro de acordo” e establécese o prazo de seguimento e avaliación.

4.- Nesta última reunión revísanse os acordos que poden ser obxecto de revisión ou de confirmación en caso satisfactorio. Péchase a mediación. Cóbrense o cuestionario de seguimento e arquívase no departamento de Orientación, terán carácter confidencial.

5- Existen dous procedementos diferenciados de actuación: a mediación sen falta de disciplina (preventiva) e con falta de disciplina (resolutiva).

6.- No caso dunha mediación sen falta de disciplina: a xefatura de estudos non debe ser informada do resultado da mediación, todo o proceso é confidencial. Farase un seguimento e avaliación do acordo internamente nas sesións de coordinación.

7.- No caso dunha mediación con falta de disciplina: o inicio dun proceso mediador paralizará, no seu caso, o procedemento correctivo previsto neste regulamento.

- A xefatura de estudos e o titor deben ser informados do resultado da mediación mais non do proceso.
- O cumprimento dos acordos de mediación será tido en conta como atenuante en caso de sanción.
- O incumprimento dun acordo de mediación será considerado como agravante en caso de sanción. No caso de que non resulte satisfactorio, o problema derivarase de novo á xefatura de estudos.
- Impedirase o acceso ao servizo de mediación ao alumnado que, logo de facer uso reiterado da mediación, non cumpra os acordos sinalados.

En anexos ver as follas de rexistro para os lugares da palabra e a mediación.

3.4.- CRITERIOS DE ACTUACIÓN ANTE O ACOSO ESCOLAR. PREVENCIÓN E TRATAMENTO

3.4.I.- INTRODUCCIÓN- Lexislación

A Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa, establece: Artigo 28- 29 e 30 o Acoso escolar.

Para os efectos desta lei, considérase acoso escolar calquera forma de vexación ou malos tratos continuados no tempo dun alumno ou alumna por outro ou outra ou outros, xa sexa de carácter verbal, físico ou psicolóxico, incluído o illamento ou baleiro social, con independencia do lugar onde se produza. Terán a mesma consideración as condutas realizadas a través de medios electrónicos, telemáticos ou tecnolóxicos que teñan causa nunha relación que xurda no ámbito escolar.

Artigo 29.

Protección integral das vítimas.

1. A dirección dos centros docentes e os titulares dos centros concertados e dos centros privados, así como a Administración educativa, adoptarán as medidas precisas para garantir ao alumnado vítima de situacións de acoso escolar a protección integral da súa integridade e dignidade persoais e do seu dereito á educación, debendo primar sempre o interese da vítima sobre calquera outra consideración no tratamento destas situacións.

2. A protección da vítima garantirase mediante medidas cautelares que impidan a ameaza, o control ou o contacto entre vítima e causantes da situación de acoso. Arbitraranse medidas para o seguimento dos causantes da situación de acoso que impidan a continuación de eventuais condutas acosadoras.

Artigo 30.

Medidas para a prevención, detección e tratamento das situacións de acoso escolar

1. O Goberno galego, a través dos departamentos competentes en materia educativa e benestar, elaborará un protocolo xeral de prevención, detección e tratamento do acoso escolar, coa dotación orzamentaria necesaria para a súa implantación. Recollerase de xeito explícito a integración da perspectiva de xénero para poder previr eficazmente situacións de acoso das nenas e mozas.

2. O noso plan de convivencia inclúe un protocolo para a prevención, detección e tratamento das situacións de acoso escolar, que incorporará, en función das previsións solicitadas na lei 4/2011:

a) Realización de campañas de sensibilización do profesorado, das nais e pais ou das titoras ou titores e do alumnado contra o acoso escolar, que axuden a previlo e preparen a todos os membros da comunidade educativa para detectalo e reaccionar fronte a el cos programas anteriormente descritos.

b) Determinación das medidas que se deben adoptar no caso de detección dunha situación de acoso escolar para poñerlle fin a esta, sen prexuízo das correccións disciplinarias que correspondan. Estipuladas no capítulo V das normas de funcionamento de centro. En todo caso, preverase a designación pola persoa titular da dirección do centro ou titular do centro concertado dunha persoa responsable da atención á vítima entre o persoal do propio centro docente, procurando, cando sexa posible, que a designación recaia sobre unha persoa coa que a vítima garde unha relación de confianza ou proximidade.

c) Nos supostos menos graves de situación de acoso, favorecemento da mediación realizada por alumnado do centro educativo que obtivese formación e cualificación para a intervención nestas situacións.

3. Cando por razón das circunstancias ou da gravidade da situación de acoso se faga preciso, poderase prever a intervención de persoas mediadoras alleas ao persoal do centro, que serán designadas pola Administración educativa.

4. As situacións de acoso escolar que se detecten serán comunicadas á inspección educativa, xunto coas medidas que se adopten para poñer fin a elas.

No caso de condutas de especial gravidade, informarase da situación e das medidas aos servizos sociais do correspondente concello, aos servizos especializados do departamento competente en materia de benestar e, se é o caso, á Fiscalía de Menores para facilitar as medidas que lles corresponda adoptar nos seus respectivos ámbitos competenciais.

5. O departamento competente en materia educativa, en coordinación cos restantes departamentos da Xunta de Galicia, poñerá en marcha campañas de información e sensibilización para incentivar a cultura da paz e previr o acoso escolar. Igualmente a Xunta de Galicia velará para que nos medios de comunicación de Galicia se ofrezca un tratamento axeitado das noticias sobre acoso escolar.

3.4.2.-IDENTIFICACIÓN DO ACOSO ESCOLAR:

a) Criterios de identificación do acoso escolar

Para poder considerar un comportamento como acoso escolar, deben cumprirse tres criterios diagnósticos, que deben darse simultaneamente, prescindindo da personalidade da posible vítima.

Os criterios son:

1. A existencia de intención de facer dano. Debe existir unha vítima concreta, indefensa e una persoa agresora que lle fai dano conscientemente.

2. A repetición das condutas agresivas. A agresión crea na vítima a expectativa de poder ser branco de ataques novamente. Existencia dunha acción agresiva repetida, durante un período longo de tempo e de forma

recorrente. Os comportamentos de abuso preséntanse reiteradamente no tempo.

É un tipo de violencia difícil de identificar, isto é debido a que o acoso case sempre permanece oculto para as persoas adultas, pero o alumnado si ten coñecemento dos sucesos.

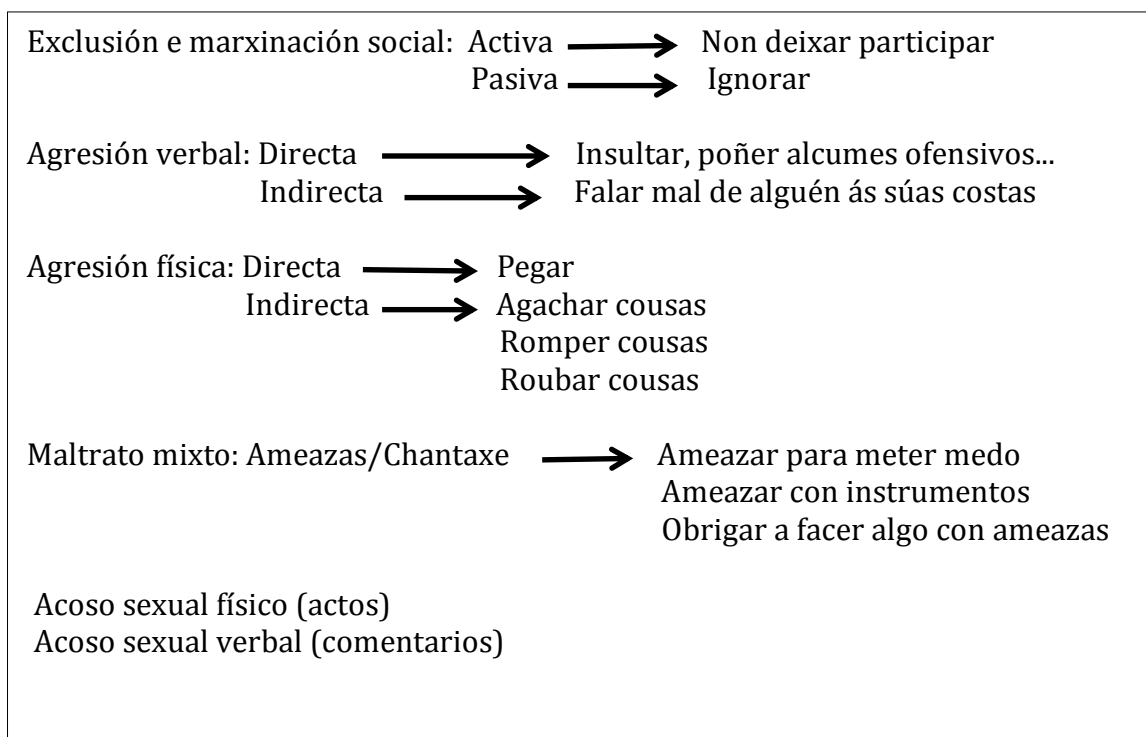
3. A duración no tempo, co establecemento dun esquema de abuso de poder desequilibrado entre a vítima e a persoa agresora ou persoas agresoras.

Presenza de desigualdade de poder (desequilibrio de forzas) entre a persoa máis forte e a persoa máis débil. É unha situación desigual, de indefensión para a vítima. Hai un desequilibrio e un abuso de poder que impide que a persoa acosada poida saír por si mesma da situación.

b) Tipos de acoso escolar

Para poder identificar unha situación de acoso, é necesario coñecer tanto as súas formas coma as súas consecuencias. Respecto das formas de acoso, temos que ter presentes manifestacións de maltrato tanto verbal –a través de insultos, alcumes, desprestixio...– coma físico contra a persoa vítima ou os seus obxectos persoais. Tamén hai que ter en conta posibles situacións de intimidación, tales como ameazas, chantaxes, roubos... e, por último, situacións de illamento.

De xeito esquemático podemos considerar os seguintes tipos ou manifestacións do acoso (informe do Defensor do Pobo - UNICEF, 2000 e 2007):

- *Exemplos de manifestación cando se produce exclusión e marxinación social:*

Minan a autoestima da persoa e fomentan a súa sensación de temor, rexeitamento, marxinación, humillación, ridiculización das súas opinións, burlas, acoso ou xestos de asco, desprezo ou agresividade dirixidos contra a vítima, pretende illar á persoa do resto do grupo e compañeiras ou compañeiros, no grupo e no centro. Exclusión,

non dirixirle a palabra, difusión de rumores e calumnias contra a vítima e o seu aspecto... na súa presenza ou na súa ausencia, comentarios relativos sobre o grupo ao que pertence (sexo, raza, relixión...), outros.

- *Exemplos de manifestación cando se produce agresión verbal:* Palabras insultantes, humillacións, alcumes, ameazas, provocacións, desprestixio ou difusión de falsos rumores, menosprezos e ridiculización en público, resaltar defectos físicos, outros.
- *Exemplos de manifestación cando se produce agresión física:* Incomodar (descolocarlle as cousas, tirar da roupa), intimidacións (ameazas de violencia física, amago de pegarlle...), manifestase a través de agresións leves ou graves directas (asustar, golpes illados, empurróns, patadas, puñados, beliscos, golpes, tundas, pegar...), extorsións, furtos, roubos, danar as pertenzas da vítima, agocharlle as cousas (maltrato indirecto) e ata o uso de calquera obxecto para arremeter contra a persoa, outros.

Algunhas destas manifestacións de acoso poden exercerse a través das novas tecnoloxías da información e da comunicación (TIC): teléfono móbil, redes sociais... (ciberacoso).

- *Exemplos de manifestación a través das TIC:* mensaxes de móbil ofensivas, intimidatorias ou non desexadas; correos electrónicos ofensivos, intimidatorios ou non desexados; utilización da súa imaxe sen permiso, gravacións de sucesos co móbil sen permiso, outros.

Os momentos e os lugares, e mesmo os medios, nos que pode producirse o acoso son múltiples: durante o recreo e nos patios; na fila; nos baños, nos corredores...; na aula, cando a profesora ou o profesor mira o encerado para dar unha explicación ou mentres se atende a algunha alumna ou alumno; nos cambios de clase; no comedor; no transporte escolar; nas entradas o saídas do centro; no exterior do centro; a través do móbil (mensaxes, chamadas anónimas...); por internet, a través das redes sociais, chat ou correo electrónico, outros.

c) Consecuencias do acoso escolar

A posibilidade da existencia de acoso escolar moitas veces manifestase no cambio de conduta da persoa que o está a sufrir, polo tanto haberá que estar alerta, tanto no centro educativo como na familia. Amósanse a continuación unha serie de posibles indicadores que, entre outros, poden poñer de manifesto a existencia desta situación.

3.4.3.- PROTOCOLO DE ACTUACIÓN

A persoa responsable da dirección do centro ou, de ser o caso, calquera outro membro do equipo directivo por delegación expresa daquel dirixirá todas as actuacións que se deriven do desenvolvemento do presente protocolo.

O protocolo de actuación ten por obxecto que o profesorado dun centro educativo saiba como actuar nos posibles casos de acoso, pois é imprescindible que se actúe de xeito inmediato e decidido tanto co alumnado implicado (vítima, agresor ou agresores e espectadores) coma coas súas familias.

Primeira fase: Coñecemento da situación. Identificación e comunicación:

a) Comunicación sobre unha posible situación de acoso escolar (anexo I)

Calquera membro da comunidade educativa (alumnado, profesorado, familias, persoal non docente) que teña coñecemento ou sospeitas, por calquera medio, dunha situación de acoso sobre algún alumno ou alumna ten a obriga de poñelo en coñecemento da persoa ou persoas directamente responsables do menor no centro educativo, quen lle trasladará a información ao director ou directora. É imprescindible coidar a confidencialidade e a discreción nos procesos de comunicación.

Esta primeira comunicación da situación poderá facerse de diferente forma, dependendo da persoa que sexa coñecedora desta:

- **Alumnado:** caixa de reclamacións, queixas e suxestións do centro, aula de titoría, comunicación verbal a un adulto.
- **Familia:** caixa de reclamacións, queixas e suxestións do centro, atención de titoría a pais/nais, comunicación verbal ao profesorado do centro ou á persoa responsable da dirección.
- **Profesorado:** comunicación á persoa titora dos alumnado implicados e/ou á persoa responsable da dirección.
- **Persoal de administración e servizos:** comunicación ao titor do alumnado implicado e/ou á persoa responsable da dirección.
- **Persoas alleas ao centro:** comunicación directamente á persoa responsable da dirección.

A continuación, rexistrárase de forma escrita a comunicación desta posible situación de acoso escolar mediante o emprego do anexo I. Neste documento recóllese información sobre a persoa ou persoas que primeiro teñen coñecemento da situación e de como se produce esta, así como do alumnado implicado nesta. En calquera caso, o receptor ou receptora da información sempre informará ao director ou directora ou, na súa ausencia, a algún membro do equipo directivo.

b) Medidas urxentes de protección á presunta vítima

Ao mesmo tempo, a persoa responsable da dirección do centro establecerá as medidas urxentes oportunas de protección á presunta vítima. Debe primar sempre o interese da presunta vítima sobre calquera outra consideración.

Entre estas medidas urxentes poderán adoptarse as seguintes:

- Vixilancia específica das persoas indicadas.
- Supervisión e vixilancia naqueles lugares onde poida producirse o suposto acoso.
- Medidas cautelares que impidan o contacto entre a suposta vítima e a persoa ou persoas causantes da posible situación de acoso.
- Comunicación e solicitude de colaboración ás familias do alumnado implicado.
- Asignación dunha persoa responsable de atención e apoio á presunta vítima.

c) Designación dunha persoa responsable da atención e apoio á presunta vítima (anexo II)

A persoa titular da dirección do centro ou titular do centro concertado designará unha persoa responsable da atención á presunta vítima entre o profesorado do propio centro.

Para o mellor desempeño desta función se recollerán no Plan de convivencia do centro as posibles vías de formación deste profesorado. Procurarase, cando sexa posible, que a designación recaia sobre unha persoa coa que a vítima garde unha relación de confianza e proximidade, tal como recolle o artigo 30.2.c) da Lei 4/2011.

No mesmo nomeamento, esta persoa será convocada para recibir a información pertinente, reunión da que se redactará a acta.

d) Primeira comunicación ás familias do alumnado implicado (anexos III e IV)

Posteriormente, a persoa responsable da dirección do centro, e coa debida cautela, poñerá a situación en coñecemento das familias do alumnado implicado, para o que empregará a vía de comunicación máis rápida posible, transmitindo tranquilidade e buscando sempre a colaboración das familias. Paralelamente realizarase esta comunicación por escrito a través dos anexos III e IV.

Nesta comunicación, as familias do alumnado implicado deben ser informadas da situación e dos feitos ocorridos e, de ser o caso, das medidas iniciais que se están adoptando.

e) Nomeamento dunha persoa responsable da tramitación (anexo V)

A dirección do centro designará unha persoa responsable da tramitación do protocolo e no mesmo nomeamento será convocada para recibir a información pertinente, reunión da que se redactará a acta. Entre a información facilitada nesta primeira reunión estará a relativa aos feitos e a todos os trámites realizados pola dirección do centro ata o momento deste nomeamento; a copia dos partes de incidencia e das medidas correctoras de todo o curso que lle afecte ao alumnado implicado; os datos de absentismo escolar e o informe dos titores deste alumnado.

Esta persoa será a encargada de comunicarse con todos os suxeitos implicados, de recadar a información necesaria e comunicarlle nunha reunión, da que se redactará a acta, á dirección do centro para adoptar as medidas oportunas e, de ser o caso, será tamén a persoa responsable da tramitación do correspondente expediente disciplinario se definitivamente se conclúe en que se trata dun caso de acoso escolar.

En todas as súas actuacións, esta persoa deberá ter en consideración que, en caso de incoarse un expediente disciplinario, o prazo máximo para a súa resolución será de doce días lectivos dende que se tivo coñecemento dos feitos, tal como recolle o artigo 25.7 da Lei 4/2011.

A persoa que desempeñe esta función deberá ser nomeada entre o profesorado do propio centro. Para o mellor desempeño desta función se recollerán no Plan de convivencia do centro as posibles vías de formación deste (con carácter xeral, no caso de ciberacoso, deberá contar con coñecementos no uso das TIC).

f) **Comunicación a outros profesionais educativos e/ou outros axentes externos (anexo VI)**

Se se considera necesario e oportuno, e sempre en función da valoración inicial, a persoa responsable da dirección do centro poderá requirir a colaboración de calquera membro da comunidade educativa e doutras instancias externas ao centro (sociais, sanitarias, xudiciais...).

Cantas actuacións se desenvolvan realizaranse sempre tendo presente a imprescindible confidencialidade de todo o proceso.

Cadro 1. Esquema da primeira fase do protocolo.

Segunda fase: Recollida de información. Rexistro (anexo VII)

Trátase dunha fase na que o principal obxectivo é o de recadar os datos necesarios para dilucidar se os feitos denunciados constitúen ou non unha situación de acoso escolar.

No caso de incoarse expediente disciplinario, toda a información recollida nesta fase formará parte deste expediente, polo que haberá que tomar en consideración os prazos establecidos no artigo 25 da Lei 4/2011.

Para a recollida e rexistro da información, tal como se indicou ao principio deste documento, achéganse unha serie anexos.

A información debe recollese dun xeito discreto, por escrito e a través de diversas fontes e procedementos: observación directa e vixilancia das zonas de risco para seleccionar datos sobre as características da interacción do alumnado, agresións existentes e situacións nas que se producen...; entrevistas individuais con citas previas ao alumno ou alumna acosado/a, alumnado acosador, familia do alumno ou alumna acosado/a e familia do alumnado acosador, titor/a e profesorado de aula, compañeiras ou compañeiros e, se é preciso, persoas relacionadas co centro (coidadores, monitores de actividades extraescolares...), persoas dependentes de outras institucións...

Os procedementos empregados nesta fase deberán axustarse á idade e madureza

dos entrevistados e garantir a confidencialidade da información facilitada, e recollerán cando menos:

- Datos identificativos do centro e alumnado afectado.
- Persoa que recolle a demanda.
- Persoa que comunica a situación.
- Recollida inicial de datos sobre o tipo e gravidade do acoso denunciado.
- Lugares onde se produce, aínda que se producise fóra das instalacións do centro.
- Feitos observados.

a) Entrevista individual á vítima. Citación do alumno ou alumna acosado/a a unha entrevista (anexo VIII)

O obxectivo desta entrevista será proporcionarlle apoio e protección á alumna ou alumno que o sofre, rachar co illamento social que permitiu a aparición do acoso e, ao mesmo tempo, obter a súa información ao respecto. Cando o alumno ou alumna entrevistado sexa menor de idade, procederá que esta entrevista se produza en presenza dun adulto.

Será necesario revisar a información dispoñible e ter en conta que posiblemente lle custe falar do tema e que incluso o negue. É importante que nesta primeira toma de contacto se xere nun clima de confianza, polo que, se é necesario, deberá repetirse ata que o alumno se encontre en disposición de trasladar o alcance do problema.

A entrevista debe comezarse de xeito indirecto e ir centrándose progresivamente no tema. Haberá que manter unha actitude comprensiva e amosarse receptivo. No remate desta debe transmitirse unha actitude tranquilizadora e comunicar explicitamente a busca de solucións e o compromiso para atallar o problema detectado.

No anexo VIII recóllense unha serie de orientacións e preguntas tipo para o desenvolvemento desta entrevista.

b) Entrevista individual á persoa ou persoas responsable/s do acoso. Citación do alumnado acosador a unha entrevista (anexo IX)

O obxectivo desta entrevista será o de recoller a información dende o punto de vista da persoa ou persoas agresora/s, amosar a postura do centro de intolerancia cero ante as agresións e que tome ou tomen conciencia das consecuencias da súa conduta para a vítima e para eles ou elas mesmo/as, sen confundir “sermón” con entrevista. Cando o alumno ou alumna entrevistado sexa menor de idade, procederá que esta entrevista se produza en presenza dun adulto.

É conveniente que as entrevistas sexan individuais, pois, no caso de varias persoas acosadoras, o grupo tendería a minimizar o problema e diluír a responsabilidade entre os seus membros, dificultando a admisión da súa culpa.

No anexo recóllense orientacións e preguntas tipo para o desenvolvemento desta entrevista.

c) Entrevista individual ás persoas observadoras/espectadoras. Citación dos

demais alumnos ou alumnas implicados/as a unha entrevista (Anexo X)

Recollida de información das persoas “espectadoras/observadoras”, que son os membros da comunidade educativa que poden coñecer os feitos pero non participan activamente nestes. Cando o alumno ou alumna entrevistado sexa menor de idade, procederá que esta entrevista se produza en presenza dun adulto.

Trátase de contrastar a información achegada por estas persoas coa obtida da persoa acosada e da persoa ou persoas acosadora/s, coa finalidade de poder garantir a veracidade dos feitos.

No caso de que sexa máis dunha persoa, as entrevistas deben ser realizadas de forma individual.

No anexo recóllense unhas orientacións e preguntas tipo para desenvolver esta entrevista.

d) Entrevista individual ás familias. Citación para entrevista ás familias da persoa acosada e da persoa ou persoas acosadora/s (Anexo XI e XII)

Trátase de dar a coñecer e recoller información sobre os feitos denunciados, se son coñecidos polos pais e, de ser o caso, que medidas tomaron ata esa data ao respecto.

É preciso informar da postura firme do centro sobre a intolerancia absoluta de cara ás agresións e procurar a colaboración das familias, contándolles os seguintes pasos da intervención para a atallar o problema.

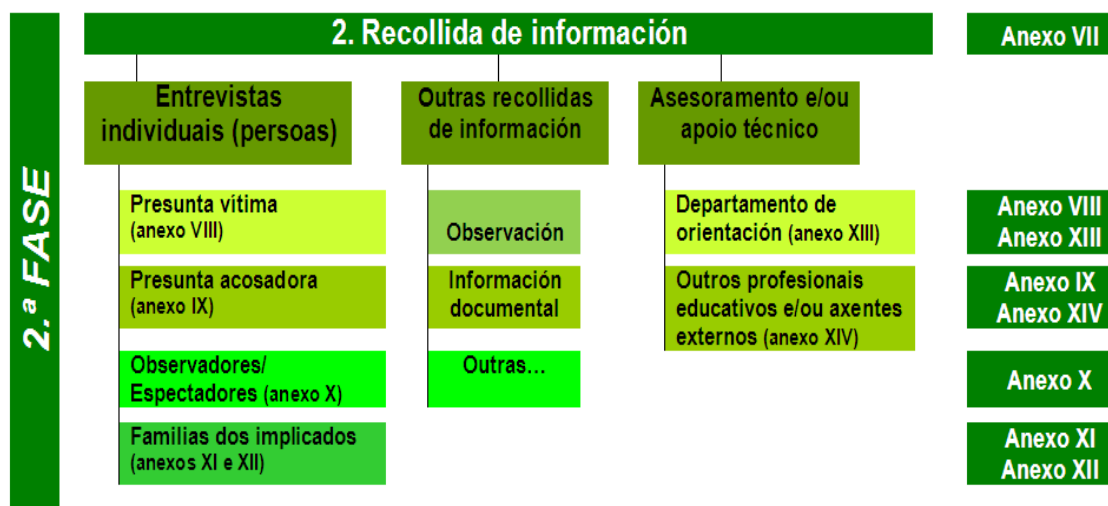
f) Solicitud de asesoramento a outros profesionais educativos e/ou organismos ou axentes externos, especialmente no caso de ciberacoso (anexo XIV).

Cando se considere oportuno, a persoa responsable da tramitación, poderá solicitar asesoramento a outros profesionais educativos como son os Equipos de Orientación Específicos e a Inspección Educativa, en calquera momento do proceso.

Ademais, a complexidade das situacións de ciberacoso pode derivar na necesidade de consulta e asesoramento a organismos ou axentes externos ao centro como:

- Axencia Española de Protección de Datos
- Policía Local e/ou Policía Autonómica
- Unidades de delitos telemáticos da Garda Civil e da Policía Nacional
- Outros

Cadro 2. Esquema da segunda fase do protocolo.

Terceira fase: Análise da información e adopción de medidas

a) Análise da información (anexo XV)

Antes de adoptar calquera medida é necesario contrastar a información recollida, na fase anterior, de varias fontes. Resulta imprescindible ordenar adecuadamente as actuacións e garantirles a información aos implicados sobre o proceso desenvolvido ata o momento e a discreción no tratamento dos datos e da información obtida.

Trátase de atopar coincidencias e diverxencias entre os datos obtidos das diversas fontes de información.

Unha vez recadada toda a información sobre os feitos acontecidos, deberá ser comunicada polo responsable da tramitación á dirección do centro, quen precisará se a situación detectada é ou non un caso de posible acoso e, de ser o caso, acordará as medidas que cómpre adoptar, sempre de acordo coas previsións recollidas nas normas de convivencia incluídas nas normas de organización e funcionamento do centro (NOF) e no regulado na Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa e na normativa que a desenvolva, con respecto ás condutas contrarias á convivencia e as correccións que correspondan ao seu incumprimento.

Cando se confirme a situación de acoso escolar, debemos distinguir entre as medidas que se adopten aquelas tendentes á protección da vítima, as medidas correctoras da persoa ou persoas agresora/s e as referidas á comunicación da situación aos organismos correspondentes.

As actuacións que constitúan acoso escolar considéranse condutas gravemente prexudiciais para a convivencia e non poderán ser corrixidas sen a previa instrución dun expediente disciplinario. Unha vez iniciada a tramitación deste expediente, a persoa titular da dirección do centro notificarallo:

- Ao alumnado implicado e ás súas familias, no caso de ser menores de idade.
- Ao servizo de Inspección Educativa correspondente.
- Ao profesorado titor do alumnado implicado.

b) Adopción de medidas (anexo XVI)

Con independencia de que proceda ou non a instrución dun expediente disciplinario, unha vez analizada a información, a persoa responsable da tramitación elaborará unha proposta de medidas que haberá que poñer en marcha no centro, nas aulas afectadas e co alumnado implicado e coas súas familias.

Esta proposta recollerase por escrito e indícaranse as medidas, os axentes implicados, os recursos utilizados, a temporización e o seu seguimento e avaliación.

A persoa responsable da dirección do centro, tomando en consideración esta proposta, ditaminará as medidas definitivas que hai que adoptar, para o que, se o considera oportuno, poderá solicitar a colaboración do Departamento de Orientación e da Comisión de convivencia do centro.

1. Medidas de protección á vítima

Con independencia das medidas adoptadas con carácter urxente para protexer a persoa acosada, referidas no punto b) da primeira fase, son múltiples as posibilidades de protección e variarán en función das necesidades peculiares do alumno ou da alumna vítima do acoso e das posibilidades do centro.

Algunhas destas medidas poderían ser:

- Vixilancia específica das persoas implicadas (acosada e acosadora/s).
- Solicitude de colaboración familiar para o control e seguimento dos seus fillos ou das súas fillas.
- Asignación dunha “persoa responsable de apoio e atención á vítima” á que a vítima poida acudir cando o necesite.
- Reorganización do horario de profesorado para unha mellor atención do alumno afectado.
- Concertar encontros periódicos para facer seguimento da situación.
- Tutoría individualizada (da persoa ou persoas acosadora/s e da vítima) e grupal da súa clase, proporcionando pautas de autoprotección, técnicas de relaxación e control do estrés, adestramento en habilidades sociais, mellora do autoconceito e da autoestima...
- Actividades para desenvolver nas titorías do centro enfocadas á mellora das habilidades sociais: capacidade para facer amigos, integrarse en actividades de grupo, ser asertivos, expresar as propias opinións...
- Organización de grupos de axuda entre iguais, formados previamente para acompañar a vítima, sobre todo nos intres e lugares de maior risco (entradas, saídas, corredores...).
- De ser necesario, cambio de grupo temporal ou definitivo da persoa ou persoas acosadora/s, logo do oportuno expediente disciplinario.
- Apertura de expediente disciplinario á persoa ou persoas agresora/s (no caso de que se confirme o acoso).
- Derivar a servizos de profesionais especializados externos as persoas implicadas, se procede, para abordar tratamentos específicos que poidan reforzar o labor efectuado no centro.
- Comunicación ao Ministerio Fiscal se o feito puidese ser constitutivo de delito ou falta penal.

2. Medidas reeducadoras e correctoras para a persoa ou persoas agresora/s

2.1. Medidas reeducadoras para a persoa ou persoas agresora/s

Como actuacións complementarias ás medidas correctoras concluídas logo do oportuno expediente disciplinario, é preciso desenvolver coa persoa ou persoas agresora/s medidas reeducadoras coma as seguintes:

- Elaboración por parte do departamento de orientación de cada centro docente dun programa de habilidades sociais.
- Desenvolvemento de procedementos conciliados para a resolución de conflitos. A opción pola conciliación suspende o inicio do procedemento disciplinario de corrección da conduta, que se retomará no caso de que a conciliación sexa infrutuosa.
- Formación de equipos de mediadores.
- Formación específica sobre as consecuencias da conduta: pedirlle perdón á vítima, participar en programas de mediación, traballos escritos de reflexión e concienciación sobre os feitos, as súas consecuencias e o xeito de compensar os danos.
- Desenvolvemento da capacidade de empatía, poñernos no lugar do outro. Os agresores poden coñecer as emocións que sente a vítima, amosan empatía cognitiva; pero non son capaces de compadecerse, non amosan empatía emocional (sentir cos demais).
- Programas de modificación de conduta, axuda personalizada, desenvolvemento persoal, comportamentos prosociais, estratexias de resolución de conflitos con solucións alternativas á agresión...
- Solicitude de colaboración familiar para a vixilancia e control dos seus fillos e fillas.
- Derivación a servizos especializados externos para abordar tratamentos específicos, se procede.

2.2. Medidas correctoras para agresora/s (anexos XVII e XVIII)

Unha vez confirmada a situación de acoso, requirirase da tramitación do oportuno expediente disciplinario conforme o regulado no artigo 25 da Lei 4/2011, e serán de aplicación, de ser o caso, as medidas correctoras correspondentes establecidas na devandita norma e na normativa que a desenvolva.

Para a tramitación deste expediente disciplinario, a dirección do centro facilitaralle á persoa que o tramite a seguinte documentación:

- Normativa de referencia.
- Esquema cos pasos e prazos que seguir para a súa tramitación (**anexo XVII**).
- Modelos do procedemento e proposta de resolución do expediente disciplinario, sexa mediante un procedemento común ou, de ser o caso, mediante un procedemento conciliado de corrección (**anexo XVIII**).

As condutas gravemente prexudiciais para a convivencia nos centros docentes poden ser corrixiadas de acordo coas medidas reguladas no artigo 21 da Lei 4/2011 e a normativa que a desenvolva, do seguinte xeito:

- a) Realización, dentro ou fóra do horario lectivo, de tarefas que contribúan á mellora e ao desenvolvemento das actividades do centro.
- b) Suspensión do dereito a participar nas actividades extraescolares ou complementarias do centro por un período de entre dúas semanas e un mes.

- c) Cambio de grupo.
- d) Suspensión do dereito de asistencia a determinadas clases por un período de entre catro días lectivos e dúas semanas. Durante o tempo que dure a suspensión, o alumnado deberá realizar os deberes ou traballos que se determinen para evitar a interrupción no proceso formativo.
- e) Suspensión temporal do dereito de asistencia ao centro por un período de entre catro días lectivos e un mes. Durante o tempo que dure a suspensión, o alumnado deberá realizar os deberes ou traballos que se determinen para evitar a interrupción no proceso formativo.
- f) Cambio de centro.

Para a aplicación destas medidas terase en conta a graduación recollidas no artigo 23 da Lei 4/2011 e os seguintes criterios:

- Ter en conta a gravidade das condutas e as idades dos agresores.
- Ir encamiñadas a conseguir o arrepentimento dos agresores, chegando a pedirlle perdón á vítima.
- Estar relacionadas co tipo de agresións producidas, permitíndolles reflexionar sobre a súa conduta aos protagonistas das agresións.
- Respetar o principio de confidencialidade.
- Intervención coordinada dos profesionais tanto no ámbito do centro educativo coma do centro coas familias e servizos externos.

3. Outras medidas

Co grupo-clase e co alumnado espectador/observador

- Campañas de sensibilización, mediación e apoio entre compañeiros e compañeiras, programas de habilidades sociais, de comunicación e empatía...
- Actividades que posibiliten o rexeitamento e a denuncia explícita de condutas violentas na convivencia entre iguais: analizar a diferenza entre a conduta solidaria de denunciar a inxustiza e o ser acusón.
- Desenvolver estratexias de axuda entre iguais e traballos cooperativos.
- Analizar as consecuencias dos comportamentos.
- Realizar actividades de adestramento para actuar ante diferentes situacións de maltrato.

Coas familias

- Contribuír ao crecemento persoal dos seus fillos ou fillas a través do diálogo e da educación en valores, desenvolvendo unhas axeitadas normas de convivencia no contorno familiar.
- Desenvolver a súa potencialidade como educadores das súas fillas ou fillos.
- Recoñecer o seu papel como axentes educativos, xunto co profesorado, actuando como portadores de aspectos significativos para o desenvolvemento integral dos seus fillos ou fillas.
- Mellorar as condicións afectivas, sociais e escolares que lles faciliten a aprendizaxe ás súas fillas e aos seus fillos e un desenvolvemento harmónico da súa personalidade.
- Ensinanza de habilidades sociais, aprendizaxe cooperativa, ocio de calidade, resolución de conflitos sen violencia, eficacia da disciplina e ensinanza de límites,

prevención do sexismo, evitar a influencia negativa do uso inadecuado da televisión e doutras tecnoloxías...

- Fortalecer a implicación da familia na vida escolar e a responsabilidade na toma de decisións educativas conxuntas sobre os seus fillos e as súas fillas (establecer compromisos).

Co equipo docente

- Formación para saber como detectar e intervir na aula ante situacións de acoso escolar.
- Formación específica do profesorado, elaboración de materiais e documentos, protocolos de actuación axustados ao propio centro.
- Acordar e unificar criterios de actuación. Creación dun código común de formas de actuar por parte dos docentes ante problemas de convivencia que incidirá na coherencia para abordar un conflito.
- Apoiar e facilitar o labor do profesorado titor.
- Colaborar coa dirección do centro na xestión dos problemas de convivencia e apoiar e facilitar o labor da persoa responsable da tramitación do protocolo e da persoa responsable de apoio e atención á vítima, no desenvolvemento das funcións para as que foron nomeadas.
- Promover a implicación do alumnado na xestión de determinados conflitos (alumnos axudantes ou mediadores).

4. Comunicación á Inspección Educativa (anexo XIX)

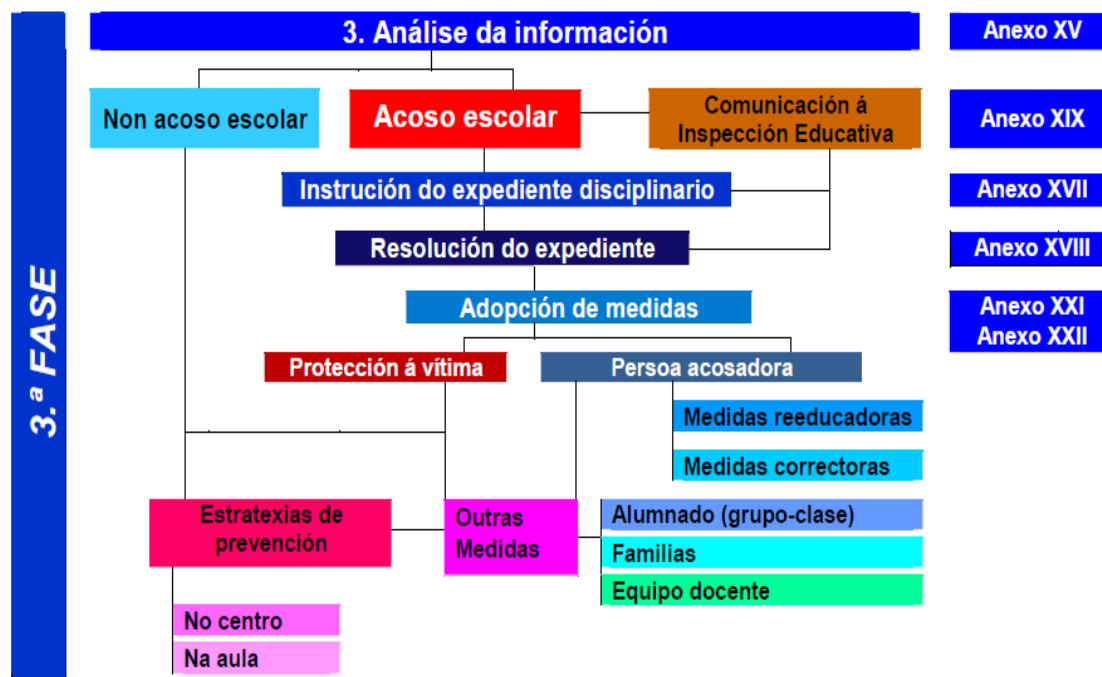
A persoa responsable da dirección do centro realizará esta comunicación á Inspección Educativa, que se producirá nos seguintes casos:

- Cando se confirma a situación de acoso escolar e se procede á tramitación do procedemento do correspondente expediente disciplinario
- Cando haxa coñecemento da existencia de denuncia policial ou denuncia xudicial.
- Cando o solicite, de oficio, a propia Inspección Educativa.

Esta comunicación recollerá, cando menos:

- A información recollida no centro.
- As actuacións realizadas e as datas nas que se levaron a cabo.
- A información complementaria que se considere relevante ao respecto

Cadro 3. Esquema da terceira fase do protocolo.

Cuarta fase: Seguimiento das medidas adoptadas. Rexistro (anexo XX)

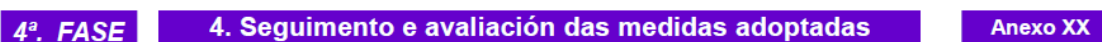
Unha vez adoptadas as medidas previstas, é necesario continuar levando a cabo, a través do director ou directora do centro, ou da persoa na que delegue, un seguimento da situación, coa intencionalidade de que non se volva producir e de observar os cambios reais no comportamento individual do alumnado protagonista da situación de acoso, no grupo onde tivo lugar (clima de aula e de centro), tempo no que se mantén o efecto das intervencións.

Este seguimento levarase a cabo coa intención de comprobar o cumprimento e a pertinencia das medidas adoptadas, tanto das de carácter urxente, no momento de coñecemento da situación, coma das restantes establecidas no desenvolvemento do protocolo.

A este efecto, débense programar encontros periódicos, especialmente coa vítima, para comprobar se a actuación foi eficaz: xa non hai maltrato, mellorou a situación da vítima e a persoa ou persoas agresora/s modificaron a súa actitude e condutas.

A dirección debe responsabilizarse de que se leven a cabo as medidas previstas e informará á Inspección Educativa do seu grao de cumprimento, segundo a temporalización prevista.

Cadro 4. Esquema da cuarta fase do protocolo.

3.4.4.- ESTRATEXIAS DE PREVENCIÓN

A posta en marcha de medidas para a prevención de situacións de violencia escolar nos centros educativos deberá partir dun diagnóstico da situación da convivencia escolar nos centros educativos. Unha vez coñecidos estes datos, será cando poidamos establecer actuacións dirixidas a unha prevención máis adecuada a cada centro.

Estas estratexias de prevención incluíranse no Plan de convivencia do centro, así como nas súas normas de organización e funcionamento (NOF), dentro do marco do Proxecto Educativo, para favorecer a convivencia no centro.

A prevención debería formularse dende varios niveis:

- Prevención inespecífica, asumida de xeito amplo pola comunidade educativa no marco xeral da convivencia no centro.
- De atención específica, intervindo directamente co alumnado e coas familias implicadas en situacións de acoso escolar.
- De asesoramento e apoio técnico especializado para tratamentos máis específicos.

Todas as medidas preventivas deben:

- Fomentar o desenvolvemento social do alumnado e o avance da institución escolar no seu conxunto.
- Incluírse nos documentos internos do centro que correspondan.
- Levarse a cabo de xeito coordinado polos equipos docentes, co liderado do equipo directivo e o apoio do departamento de orientación.
- Transmitirse a todos os sectores da comunidade educativa.

a) Estratexias organizativas e de prevención no centro

Entre as posibles estratexias organizativas e de prevención que contribúen á mellora do clima xeral do centro, podemos considerar:

- Promover a participación na elaboración e revisión dos documentos do centro, destacando os valores e normas que pretenden desenvolver actitudes prosociais de igualdade, respecto e diálogo, fomentando o consenso na toma de decisións.
- Potenciar o funcionamento da Comisión da convivencia do centro.
- Estilo de dirección que favoreza a participación e a comunicación dos problemas (liderado).
- Solicitar o apoio e o asesoramento do orientador ante os indicios ou situacións que poden derivar en posible acoso.
- Reunións periódicas dos titores por niveis co obxecto de deseñar accións conxuntas para a mellora da convivencia no centro. Adoptar estratexias organizativas que posibiliten a implicación de todo o profesorado nos labores titoriais.
- Impulso e actuación de comisións de mediación e outras estratexias de tratamento e resolución de conflitos.
- Posibilidade de crear comisións de investigación sobre problemáticas relacionadas con situacións de violencia escolar, compostas por alumnado e profesorado.
- Garantir que todos os membros da comunidade educativa coñezan os seus dereitos e deberes.

- Organización de grupos de traballo que favorezan as relacións persoais.
- Organización do centro respectuosa coa diversidade e aceptación desta como un valor positivo, fomentando a inclusión.
- Impulsar nas concrecións curriculares para os distintos ciclos ou cursos o desenvolvemento de todas as competencias básicas, en especial a competencia social e cidadá.
- Rexistro dos conflitos que se producen no centro co fin de ter unha visión global e introducir as modificacións necesarias na regulación da convivencia do centro.
- Divulgar entre o profesorado, alumnado e familias orientacións básicas sobre o acoso e a súa prevención.
- Protocolos de información ante unha situación de acoso.
- Establecer canles para a denuncia de situacións de acoso con garantía de confidencialidade: caixa de reclamacións, queixas e suxestións; taboleiro de denuncias e queixas vía telemática, correo electrónico de solicitude de axuda...
- Vixilancia en zonas comúns: aseos, corredores, recreos, entradas e saídas...
- Mellorar as zonas de ocio, organizar grupos de xogo...
- Introducción de estratexias específicas de desenvolvemento emocional, habilidades sociais e axuda persoal.
- Creación das condicións favorables para a inserción de programas de mellora da convivencia: programas específicos de resolución de conflitos, programas de mediación en conflitos e axuda entre iguais...
- Promover encontros, conferencias e obradoiros para a toda a comunidade educativa, orientados á construción dunha convivencia positiva.
- Elaboración de orientacións e establecemento de programas de formación para todos os membros da comunidade educativa sobre a prevención e resolución de conflitos:
 - Formación específica do profesorado, elaboración de materiais e documentos, protocolos de actuación axustados ao propio centro...
 - Formación de familias: pautas para previr o acoso e outras formas de violencia dende a familia. Impulsar a creación de escolas de pais e nais.
 - Formación do alumnado: técnicas de resolución pacífica de conflitos.
- Elaboración de orientacións e establecemento de programas formativos dirixidos aos diferentes membros da comunidade educativa, coa intención de previr e actuar ante situacións de ciberacoso:
 - Formación do profesorado e de familias: sensibilización sobre o uso saudable e razoable das TIC, aprender a lles transmitir aos menores a confianza suficiente para que poidan recorrer a eles en caso necesario, aprender a apoiar ao menor en caso de confirmarse o ciberacoso e, en caso de ameazas graves, presentar a correspondente denuncia no organismo competente.
 - Formación ao alumnado: potenciar o uso positivo das TIC e o espírito crítico ante os contidos aos que acceden, ser coidadoso cos datos persoais, onde aparecen e a quen se proporcionan; non responder a provocacións a través dos medios tecnolóxicos; cando unha ameaza é persistente, hai que gardar o que se poida a xeito de

proba do sucedido, pechar a conexión e pedir axuda a unha persoa adulta.

b) Estratexias de prevención na aula

- Inclusión no plan de acción titorial da elaboración de normas de convivencia en cada clase, incluíndo de xeito explícito normas contra o acoso entre os compañeiros ou compañeiras, nas que se sensibilice sobre o dano que produce o maltrato e se faga explícito o rexeitamento a todos os tipos de violencia, así como propostas de recuperación en caso de incumprimento das normas.
- Realizar actividades de tutoría programadas no grupo referidas a:
 - Relacións no grupo,
 - Fomento da amizade,
 - Tarefas colaborativas,
 - Sensibilización fronte ao maltrato (respecto pola diferenza, promover a empatía emocional, rachar con mitos como o do *chivato*, aprender a ofrecer e pedir axuda, diferenciar entre amigos/as e compañeiros/as...), conciencia da importancia do coidado das relacións afectivas e emocionais dos adolescentes
 - Análise das relacións interpersoais, dos sentimentos e dos conflitos.
- Traballar no grupo habilidades sociais asertivas e de autoconecemento que capaciten o alumnado para dar respostas axeitadas en diferentes contextos:
 - Educar para as relacións interpersoais igualitarias baseadas na valoración mutua e no respecto.
 - Exercitar técnicas de autocontrol, empatía e resistencia á frustración.
 - Desenvolver a través de métodos cooperativos habilidades prosociais e destrezas para a xestión das emocións.
 - Formar comisións de alumnos/as para a mellora da convivencia en xeral: equipos de mediación, axudantes de recreo...
 - Facilitarlle ao alumnado canles para que poida comunicarse co profesorado.
- Utilizar sesións de tutoría e xuntas de avaliación para detectar posibles situacións de acoso e/ou ciberacoso, analizando tamén os casos de absentismo escolar.
- Manter a través da acción titorial contactos periódicos coas familias para compartir información e asegurar unha mutua colaboración.
- Seguimento do clima relacional da aula. Aplicación e valoración de cuestionarios sociométricos.
- Para permitir unha verdadeira prevención, é prioritaria a concienciación do maior número de membros da comunidade escolar respecto de dous aspectos:
 - Conseguir a comprensión o máis obxectiva posible do fenómeno de acoso escolar, empregando regularmente elementos de medición que permitan prever posibles situacións deste.
 - Crear unha conciencia colectiva das normas mínimas de convivencia que todo membro desa comunidade ten que cumprir.

Resumindo, o realmente apropiado sería establecer na dinámica de convivencia do centro estratexias preventivas que evitasen chegar a situacións de acoso escolar.

Una estratexia válida sería a posta en marcha dun tempo e dun lugar para levar a cabo esta dinámica de convivencia entre o profesorado. Este tempo estaría asociado a momentos de formación no propio centro e un espazo para tratar de entender e atallar os problemas de disciplina, conflitos, malas relacións, abusos entre iguais... un espazo onde a propia comisión de convivencia do centro poida deseñar este tipo de estratexias.

3.4.5.- O CIBERACOSO

Neste protocolo optouse pola consideración do termo ciberacoso, entendido como aquelas situacións de acoso escolar nas que se empregan como medio as tecnoloxías da información e da comunicación (TIC).

O ciberacoso ou *ciberbullying* é o uso das redes sociais, correo electrónico, blogs e outros ámbitos das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC) en prexuízo dunha ou máis persoas, ou da súa imaxe pública.

No artigo 28 da Lei 4/2011 propónse unha extensión da definición do acoso escolar, indicando que terán a mesma consideración as condutas de acoso realizadas a través de medios electrónicos, telemáticos ou tecnolóxicos que teñan causa nunha relación que xurda no ámbito escolar.

Tamén no punto 2 do artigo 12 da citada lei se recolle que:

- Así mesmo, poderán corrixirse disciplinariamente as condutas do alumnado que, aínda que realizadas fóra do recinto escolar, estean motivadas ou directamente relacionadas coa vida escolar e lles afecten aos seus compañeiros ou a outros membros da comunidade educativa e, en particular, as actuacións que constitúen acoso escolar consonte o establecido polo artigo 28.
- As posibles condutas contrarias ás normas de convivencia realizadas mediante o uso de medios electrónicos telemáticos ou tecnolóxicos que teñan conexión coa actividade escolar considéranse incluídas no ámbito de aplicación desta lei e demais normativa que a desenvolva.

Ademais, na mesma Lei 4/2011, no seu artigo 15, establécense entre as condutas gravemente prexudiciais para a convivencia a gravación, a manipulación e a difusión por calquera medio de imaxes ou informacións que atenten contra o dereito á honra, a dignidade da persoa, a intimidade persoal e familiar e a propia imaxe dos demais membros da comunidade educativa.

Tecnoloxías como internet e a telefonía móbil resultan ser ferramentas de grande importancia para a formación, a socialización, o ocio e o desenvolvemento de nenos e nenas e de adolescentes, pero, de igual xeito, a súa enorme potencialidade ao servizo de persoas con intención de facer dano pode supoñer a aparición de situacións nas que os menores ou as menores se ven lesionados ou lesionadas polas accións doutras persoas.

Para combater este fenómeno, os docentes deben conseguir que as novas tecnoloxías sexan sempre unha fonte de experiencias positivas para o alumnado,

deben coñecer a tipoloxía dos perigos que leva consigo a rede, a sintomatoloxía que lles axudará a detectar os problemas, as boas prácticas que axudan a previr estas situacións e a maneira de buscar solucións.

b) Criterios de identificación do ciberacoso

O ciberacoso caracterízase polos seguintes aspectos:

1. A situación perdura no tempo. Quedan excluídas as accións puntuais que, aínda que puidesen ser un delito, non constitúen ciberacoso.
2. Aadoita existir contacto ou relación previa no mundo físico entre vítima e persoa ou persoas acosadora/s.
3. Existe intención de causar dano, aínda que non sempre se dá nos primeiros estadios do proceso.
4. Realízase mediante o emprego de medios TIC. Pode tratarse de internet ou calquera dos servizos asociados; teléfono móbil, redes sociais, plataformas de difusión de contidos, foros, blogs...

c) Tipos de ciberacoso

O ciberacoso pode concretarse en:

- **Fustrigamento:** cando se envían imaxes ou vídeos denigrantes sobre unha persoa, virus informáticos, mensaxes ameazantes ...
- **Exclusión:** cando se usan contornos públicos para mandar comentarios despectivos ou rumores difamatorios co fin de provocar unha resposta expansiva, cando se lle nega o acceso a foros ou plataformas sociais á vítima...
- **Manipulación:** cando se utiliza información para difundila de xeito inapropiado entre os membros das redes sociais, cando se accede coa clave doutra persoa e se realizan accións que poden prexudicala no seu nome ...

Unha vez que se verificou unha posible situación de ciberacoso, o centro educativo deberá traballar de xeito inmediato e simultáneo en tres liñas de actuación: valoración, comunicación e accións de protección

d) Protocolo de actuación

Ante situacións de ciberacoso será de aplicación o establecido no protocolo de acoso escolar que se desenvolve neste documento, para o que se terán en consideración as seguintes particularidades:

- É imprescindible conservar as probas do ciberacoso durante todo o tempo, sexa cal fose a forma na que se manifeste. Para esta conservación poderán capturarse pantallas en modo imaxe e vídeo, imprimir páxinas, copiar ficheiros... aspecto que deberá realizarse antes de iniciar calquera actuación coa posible persoa agresora ou persoas agresoras.
- Tratar de identificar as posibles persoas autoras do ciberacoso (atopar o seu enderezo IP, acudir a especialistas en informática e ás forzas e corpos da seguridade do Estado), pero, en todo caso, sen lesionar os dereitos de ningunha persoa.
- Contactar coa compañía do medio empregado para cometer o acoso (compañía de teléfono, propietario do dominio ou sitio web etc.), coa

finalidade de coñecer o procedemento que cómpre seguir para obter a información necesaria.

- Se é o caso, denunciar o acoso ás forzas e corpos de seguridade do Estado que dispoñen de unidades de delitos informáticos (Policía Nacional, Garda Civil e Policía Autonómica).
- Todas estas accións deberán estar enmarcadas na máis absoluta discreción e confidencialidade.
- Para valorar este tipo de condutas tomaranse en consideración os seguintes aspectos:
 - Características e natureza das accións analizadas e dos dispositivos tecnolóxicos utilizados na comisión dos feitos.
 - Natureza e difusión das accións.
 - Facilidade/dificultade para deter o ciberacoso.
 - Tempo de exposición da vítima ao ciberacoso.
 - Idade e características psicolóxicas da vítima e da persoa ou persoas presunta/s agresora/s.
 - Repercusión e impacto na vítima.
- A información recollida deberá detallar, ademais:
 - Relación co ámbito escolar.
 - Natureza, intensidade, difusión e gravidade da situación coñecida.
 - Efectos producidos.

e) Estratexias preventivas

Ante situacións de ciberacoso serán válidas moitas das estratexias establecidas no protocolo de acoso escolar desenvolvidas neste documento, aínda que mencionaremos aquí algunhas máis específicas e particulares do ciberacoso.

Os profesionais do ensino deben estar atentos á maneira en como utilizan eles mesmos e como utiliza o alumnado os medios informáticos e ter claro como actuar en cada situación, como guiar o alumnado e como aconsellar as familias, de aí que se deban potenciar as boas prácticas nestes tres ámbitos de actuación:

Profesorado e centro:

- Coñecer o funcionamento da web, en especial das redes sociais, para dominar o medio e poder aconsellar o alumnado e as familias.
- Aplicar medidas de seguridade nos equipos informáticos escolares (controlar o software instalado, as contas de usuario, o almacenamento de documentos, quen utiliza os equipos en cada hora, etc.).
- Establecer normas de uso dos equipos na aula (definir que pode e que non pode facer o alumnado, como debe organizar o seu material, respectar o material doutro alumnado, onde pode ou non pode acceder, etc.).
- Empregar sistemas de control e filtrado (facen revisións periódicas, monitorizar os equipos do alumnado mentres traballan –co seu coñecemento–, filtrar e bloquear páxinas, contidos ou programas non desexados, etc.).
- Realizar un uso didáctico e controlado das redes en sentido positivo, como actividade, incluíndo as boas prácticas, a seguridade e a prevención como contidos.
- Detección de problemas: documentarse sobre a sintomatoloxía dos problemas e

estar atento a calquera indicio de ciberacoso ou malas prácticas.

· Evidentemente, en aulas que son utilizadas por varios grupos de alumnado, debe haber unha boa coordinación entre o profesorado en canto a normas e medidas.

Alumnado

- Aconsellar que controlen a súa identificación e a circulación dos seus datos persoais (alias, ingreso en grupos etc.). Resulta o máis importante como prevención. En concreto, algunhas recomendacións habituais son:
 - Non crear contas en foros e redes sociais cos datos persoais, senón utilizando alias. Comunicar a propia identidade de forma privada só a aqueles outros membros cos que hai confianza e interesa que nos identifiquen.
 - Non establecer citas ou outras actividades presenciais con persoas que non coñecesen antes persoalmente, isto é, fóra da rede.
 - Non comunicar o domicilio, datos de contacto, datos bancarios, etc., tampouco datos persoais de terceiras persoas.
 - Sondar periodicamente a rede mediante un buscador, para saber se os seus datos persoais ou imaxes figuran nalgunha web.
- Consellos para non acosar: aproveitar o papel dos docentes para conciencialos de que a web non é o lugar apropiado para resolver diferenzas con outras persoas, e que a emisión de mensaxes hostís remata sendo prexudicial para todos. Promover o respecto e a prudencia.
- Consellos para non ser acosado: ser prudente e respectuoso ao empregar a web para comunicarse cos demais. Moitas veces os conflitos comezan por malentendidos ou comentarios inoportunos. Non expoñerse excesivamente aos comentarios dos demais contando cousas persoais. Pedir axuda inmediatamente a familiares e profesorado ante as primeiras evidencias de acoso.
- Consellos para non tolerar o acoso: mentalizarse de que o acoso é un problema de todos, e non admitir que outros teñan actitudes negativas ou exerzan presión sobre terceiras persoas. Mostrarse conciliador e denunciar sen demora calquera caso de acoso do que se teña coñecemento.

Pais e familiares

- Adecuar as medidas de seguridade e control á vulnerabilidade das súas fillas ou dos seus fillos, dándolles máis autonomía a cambio de responsabilidade segundo se fagan máis maduras ou maduros.
- Aceptar internet como un instrumento que pode resultar beneficioso se se utiliza ben. Non botarlle a culpa de todos os males ante calquera desacordo cos seus fillos ou coas súas fillas.
- Tratar de non exercer de policía, senón de conseguir que os seus fillos ou as súas fillas acepten como natural certo grao de control. O mellor é que acorden conxuntamente unha serie de condicións para o uso da web (horario, tipo de contidos), tanto mediante os ordenadores coma os móbiles.
- Se fose posible, promover que o alumnado non manexe o ordenador pechado no seu cuarto, senón en presenza de outros familiares. Evitar forzalo a que nos permita ver a pantalla, é moito máis efectivo ter confianza para preguntarlle con quen se comunica e que nos conte de forma natural que é o que fai na rede.

O ideal é darlle apoio, implicarse nos seus proxectos, ou mesmo facerse membro das mesmas redes sociais.

- Estar atentos a calquera síntoma de desacougo, cambios de humor repentinos, etc., sobre todo se coinciden cos accesos á web.
- Sondar periodicamente a rede mediante un buscador para detectar imaxes, datos persoais ou comunicacións dos seus fillos ou das súas fillas.

Resulta moi beneficioso manter un contacto profesorado-familia para comunicar calquera síntoma de acoso que se detecte no alumnado e tomar medidas canto antes.

IV. POSTA EN PRÁCTICA DO PLAN DE CONVIVENCIA

4.1.- Criterios didácticos

a) Fundamentación cognitiva

O primeiro paso na aprendizaxe para a convivencia é que o alumnado coñeza e asuma os principios que fundamentan os distintos programas que conforman o proxecto. Así, é fundamental que comprendan por exemplo: Cales son os dereitos humanos e deberes que os complementan, o seu valor universal, as formas nas que non se respectan axeitadamente.

O significado da competencia socioemocional e a súa importancia para o benestar persoal e unhas relacións sas así como o modo de desenvolve-las.

O manexo das emocións, dos sentimentos. A importancia de identificar as emocións e expresalas como paso necesario para controlar os seus impulsos e regulalos. As distintas formas de razoamento, os procesos que se poñen en práctica e as situación nas que será adecuado saber utilizar unha ou outra.

O porqué das normas, os procesos que lexitiman una sociedade democrática e as distintas respostas que se poden dar cando se incumpren segundo o modelo de xustiza que se adopte.

Os tipos de conflitos, os aspectos que entran en xogo, as vías posibles de abordalos, as súas vantaxes e inconvenientes... Estas ensinanzas realizaranse a través da sesión de titoría, da materia de educación para a cidadanía e a través do traballo dos temas transversais que deberá quedar reflectido no PEC.

O plan de acción titorial traça as liñas básicas e os temas das sesións de titoría e a súa temporalización. No inicio de curso haberá que tomar as decisións oportunas xunto ao departamento de orientación, nas reunións de ciclo de titores/as, para conformar as liñas do que se planifica para cada curso académico, tendo en conta o xa aprendido e consolidado.

b) Interiorización de valores e actitudes

A aprendizaxe da competencia social e cidadá, darase tralo aprendido nas sesións antes sinaladas nun plano teórico e en situacións simuladas, non é suficiente. A competencia require a interiorización e posta en práctica do aprendido en contextos reais.

No centro, na aula ou no patio, nas tarefas escolares ou nos xogos, preséntanse múltiples oportunidades de exercitar as estratexias persoais e comunitarias que se aprenderon, por iso é fundamental a coherencia do profesorado e que estas aprendizaxes non se queden pechadas na aula, senón que cada ocasión que o

permita, sexa unha oportunidade para reforzar e aplicar a través de cuñas socioemocionais. É fundamental a implicación no resto das áreas.

Nas actividades de todos os programas e no conxunto da vida escolar traballaránse as habilidades básicas nas competencias necesarias na convivencia cidadá:

Practicar as habilidades de asertividade, empatía, escoita activa, consenso... nas relacións cos compañeiros e profesores, a resolver conflitos, negociar, elaborar normas de aula e nos xogos..

Participar co grupo no traballo escolar, nas sesións de titoría, nas tomas de decisión, nos xogos...

Asumir responsabilidades: no coidado do entorno, docentro, a mediación, o patio, a biblioteca, o coro....

Traballar en equipo nas actividades cooperativas de aula e nos xogos de patio.

Avaliar as actividades realizadas e as aprendizaxes adquiridas.

c) Grupo, referente e lugar de aprendizaxe.

Para o alumnado o seu grupo é o entorno inmediato no que se desenvolve a súa vida escolar, a conformación do grupo fundamentalmente nos primeiros meses do curso é fundamental.

Antes de aplicar calquera programa é necesario o coñecemento do grupo e a cohesión interna do mesmo. A través do plan de acción tutorial plantéxanse actividades que axuden a lograr estes dous obxectivos. Entre outras son importantes as dinámicas de grupo, xogos de presentación, de aprendizaxe de habilidades como a escoita activa, o respecto á diversidade e o entendemento da mesma como algo que enriquece ao mesmo.

A realización dun sociograma no mes de outubro, novembro, ademais da observación diaria e da observación realizada no patio, permitirá dar datos para coñecer a cohesión interna do grupo e canalizar as estratexias que consideremos oportunas.

d) Coherencia do contexto escolar.

Para lograr o obxectivo desexado é importante que a vivencia duns modos novos de conduta non se limiten ás actividades especificamente programadas con ese fin, senón que o alumnado necesita ver e sentir que os principios nos que se lle trata de educar están vivos en toda a vida e a actividade escolar.

Os grupos non están illados, senón que forman parte da escola. O centro escolar, a través da súa organización e do seu funcionamento, da metodoloxía e a avaliación, e especialmente a través do clima de centro e de aula, desenvolve un currículo oculto que transmite, de forma moi poderosa xa que non pasa por ningunha criba crítica, uns valores, actitudes e modelos de vida. A través do modelo de escola e do modelo didáctico e de todo o currículo non explícito que se aprende na vida escolar, refórzase o que se ensina cando é consecuente cos valores e principios que se expresan no currículo explícito.

e) Colaboración coa familia e con outros axentes educativos do entorno.

É necesario tender pontes de comunicación entre a escola e a familia, buscando a súa colaboración, facilitando a información e formación e levando a cabo as actividades propostas a partir do programa familia dona de recursos, detallado neste plan de convivencia.

Utilización das vías de comunicación directa coas familias a través da ANPA, e dos representantes no consello escolar, tendo en conta as súas propostas e opinións. Entender o centro coma un centro aberto, en conexión coa vila e co seu entorno próximo, pois están intercomunicados, de forma que o centro inflúa nesa realidade sistémica e se deixe permeabilizar cara a aquelas situacións educativas que emerxen do propio entorno, que tamén contribúe a educar. Coma exemplo destas posibilidades podemos falar da colaboración co axente de igualdade do concello ou a saída do centro con save the children, entre outras moitas.

4.2.- Aspectos organizativos e proceso de posta en práctica.

O plan de convivencia forma parte do proxecto educativo do centro, e debe ser asumido como un proxecto de todos/as. Na programación xeral anual inclúense as actuacións previstas no plan de convivencia para cada ano académico, determinando as áreas de mellora e as intervencións anuais.

O observatorio de convivencia ten entre outras funcións a de dinamizar o plan de convivencia do centro.

Outros impulsores do plan de convivencia son o grupo de convivencia, constituído como grupo de traballo, o orientador en colaboración cos titores/as, que elaboran e poñen en práctica o plan de acción tutorial, o profesorado que posúe dispoñibilidade horaria na dinamización de convivencia.

As áreas de educación para a cidadanía tanto de primaria, coma de secundaria, o proxecto interdisciplinar, os temas transversais do currículo, e o plan de acción tutorial, son espazos especialmente idóneos para traballar e levar adiante este plan de convivencia, sen esquecer que a colaboración do resto do profesorado tamén é fundamental para conquistar os obxectivos que nos plantexamos.

4.3.- Seguimento e avaliación do plan de convivencia.

Para facer o seguimento e avaliación do plan de convivencia habería que ter en conta:

- As valoracións feitas nas sesións de avaliación .
- As valoracións feitas nas reunións do observatorio de convivencia.
- As valoracións feitas nas reunións de titores/as, xefatura de estudos e orientador.
- As valoracións feitas nas reunións de niveis, ciclos e dptos didácticos.
- As valoracións feitas nas reunións do grupo de traballo.
- A redución do número de conflitos.
- aumento da autonomía á hora de solucionar os seus conflitos.
- Participación no uso dos servizos de mediación e diálogo.

Na memoria anual de centro reflectirase a avaliación do plan de convivencia, analizando o proposto ao inicio do ano na programación xeral anual. Esta memoria será realizada pola xefatura de estudos e o departamento de orientación en colaboración co observatorio de convivencia.

V.- ANEXOS

5.1.- follas de rexistro para os lugares da palabra e a mediación.

5.2.- follas para o acoso escolar

- **Anexo cero.** Esquema gráfico do Protocolo xeral de prevención, detección e tratamento do acoso escolar
- **Anexo I.** Comunicación sobre unha posible situación de acoso escolar
- **Anexo II.** Designación dunha persoa responsable da atención e apoio á presunta vítima
- **Anexo III.** Primeira comunicación á familia da presunta vítima
- **Anexo IV.** Primeira comunicación á familia da persoa ou persoas presuntamente acosadora/s
- **Anexo V.** Nomeamento dunha persoa responsable da tramitación (diligencias previas e instrutora do expediente disciplinario sobre acoso escolar)
- **Anexo VI.** Comunicación a outros profesionais educativos e/ou outros axentes externos
- **Anexo VII.** Recollida inicial de información
- **Anexo VIII.** Comunicación e cuestionario de entrevista á persoa acosada/vítima
- **Anexo IX.** Comunicación e cuestionario de entrevista individual á persoa ou persoas acosadora/s
- **Anexo X.** Comunicación e cuestionario de entrevista individual ás persoas observadoras ou espectadoras
- **Anexo XI.** Comunicación e cuestionario de entrevista á familia da vítima
- **Anexo XII.** Comunicación e cuestionario de entrevista á familia ou familias da persoa ou persoas agresora/s
- **Anexo XIII.** Solicitude de asesoramento e/ou apoio técnico ao departamento de orientación do centro
- **Anexo XIV.** Solicitude de asesoramento e/ou apoio técnico a outros organismos (especialmente en situacións de ciberacoso)
- **Anexo XV.** Rexistro da análise da información
- **Anexo XVI.** Proposta de medidas que se van adoptar
- **Anexo XVII.** Esquema de tramitación e prazos do expediente disciplinario
- **Anexo XVIII.** Modelos para o procedemento e proposta de resolución do expediente disciplinario (conciliado e común)
- **Anexo XIX.** Comunicación á Inspección Educativa
- **Anexo XX.** Rexistro do seguimento e avaliación das medidas adoptadas
- **Anexo XXI.** Denuncia a Servizos Sociais
- **Anexo XXII.** Denuncia á Fiscalía de Menores

5.1.- FOLLAS DE REXISTRO PARA OS LUGARES DA PALABRA E A MEDIACIÓN

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA
CPI VIRXE DOS REMEDIOS

Rúa O Toural S/N
32760 Castro Caldelas (Ourense)
* 988203089 ☎ 988 203089
cpi.virxe.remedios@edu.xunta.es

SERVIZO DE MEDIACIÓN

DOCUMENTO: COMPROMISOS INICIAIS CARA A MEDIACIÓN

O presente contrato ten como finalidade encauzar axeitadamente o tempo de mediación e aumentar o seu compromiso con todo o proceso.

O contrato realízase de común acordo entre os protagonistas do conflito, asumindo cada un dos cinco compromisos que a continuación se describen:

- 1.- Durante as reunións comprometémonos a manter unha actitude de respecto, escoita activa e diálogo.
- 2.- Comprometémonos a gardar unha estrita confidencialidade sobre os asuntos tratados nas reunións.
- 3.- Comprometémonos a responder a un cuestionario que 20 días despois de finalizar o Servizo che pasaremos para avaliar o teu grao de satisfacción e a eficacia da mediación.
- 4.- Comprometémonos a cooperar na busca de solucións.
- 5.- Comprometémonos a asistir ao lugar e hora prevista no proceso de mediación.

Estando de acordo as partes en responsabilizarse e en cumprir estas cinco condicións asinamos voluntariamente este documento entendendo o valor que supón adquirir este compromiso.

Asdo.

Asdo.

REGISTRO DE ACORDO PARA A MEDIACIÓN

Este documento recolle os compromisos e acordos entre as partes do conflito.

Parte 1:

Parte 2:

O presente acordo volverá a ser revisado no prazo de:

SOLICITUDE DO PROCESO DE MEDIACIÓN

Data :

Nome e apelidos do solicitante:

Curso: Titor/a:

Persoa que deriva (titor/a, xefe de estudos, compañeiros, por propia iniciativa...):

I. Cal é o conflito? (problemas de comunicación e malas relacións; por intereses/necesidades/ por recursos/ por preferencias/crenzas...)

- Algunhas preguntas-guía:
- Cando apareceu o conflito:
- Trátaches de buscar ti algunha solución:
- Como che foi:
- Frecuencia do conflito (días, semanas, meses):
- Resposta dos teus compañeiros/as de clase:
- Que lle interesa resolver á parte A e á parte B:

II. Marcar as pautas de por que non é posible o si é factible:

A) Conflito non mediable :

- Non hai participación voluntaria.
- Alguén asiste coaccionado
- Hai falta grave.
- Non hai ánimo de colaborar.
- Necesita unha intervención psicolóxica previa.
- Os protagonistas non están en condicións de falar.
- Outros:

B) Conflito mediable:

III. Quen son os implicados no conflito (protagonistas, relación entre eles, terceiras persoas...):

Realizar mapa do conflito.

IV: Proposta de mediadores/as:

INFORME DE PREMEDIACIÓN

Data:

Nome e apelidos do alumno/a:

Curso:

Descrición xeral do conflito:

- Canto tempo leva o conflito?

- Que relación teñen as partes en conflito? (moita/pouca, amizade/hostilidade..)

- En que momento se atopa? (polarizado/latente/relaxado...)

- Que actitude manifestan? (fuxida/ enfrontamento/ calma/ emocionalidade...)

- Que sentimentos manifestan?

- Apréciase a intención de resolvelo?

- Teñen algunha idea ou proposta para solucionalo?

O MEDIADOR/A OU MEDIADORES/AS (Nome ou Nomes):

CUESTIONARIO DE SEGUIMIENTO

Persoa implicada:

Curso:

Data dos acordos:

Suliña a opción máis acertada:

1.- En xeral, a mediación foi:

nada útil algo útil moi útil

2.- Despois da mediación, o problema polo que vin está agora:

peor igual mellor

3.- Pensas que os mediadores foron correctos contigo?

Nunca algunhas veces sempre

4.- Se tiveras algún problema no futuro , voltarías a usar a mediación outra vez?

Non si talvez

5.- Despois da mediación, apareceu algún outro problema novo?

Non non estou seguro si

6.- Se algún compañeiro ou compañeira túa se atopara con problemas, aconsellaríaslles que viñera a mediación?

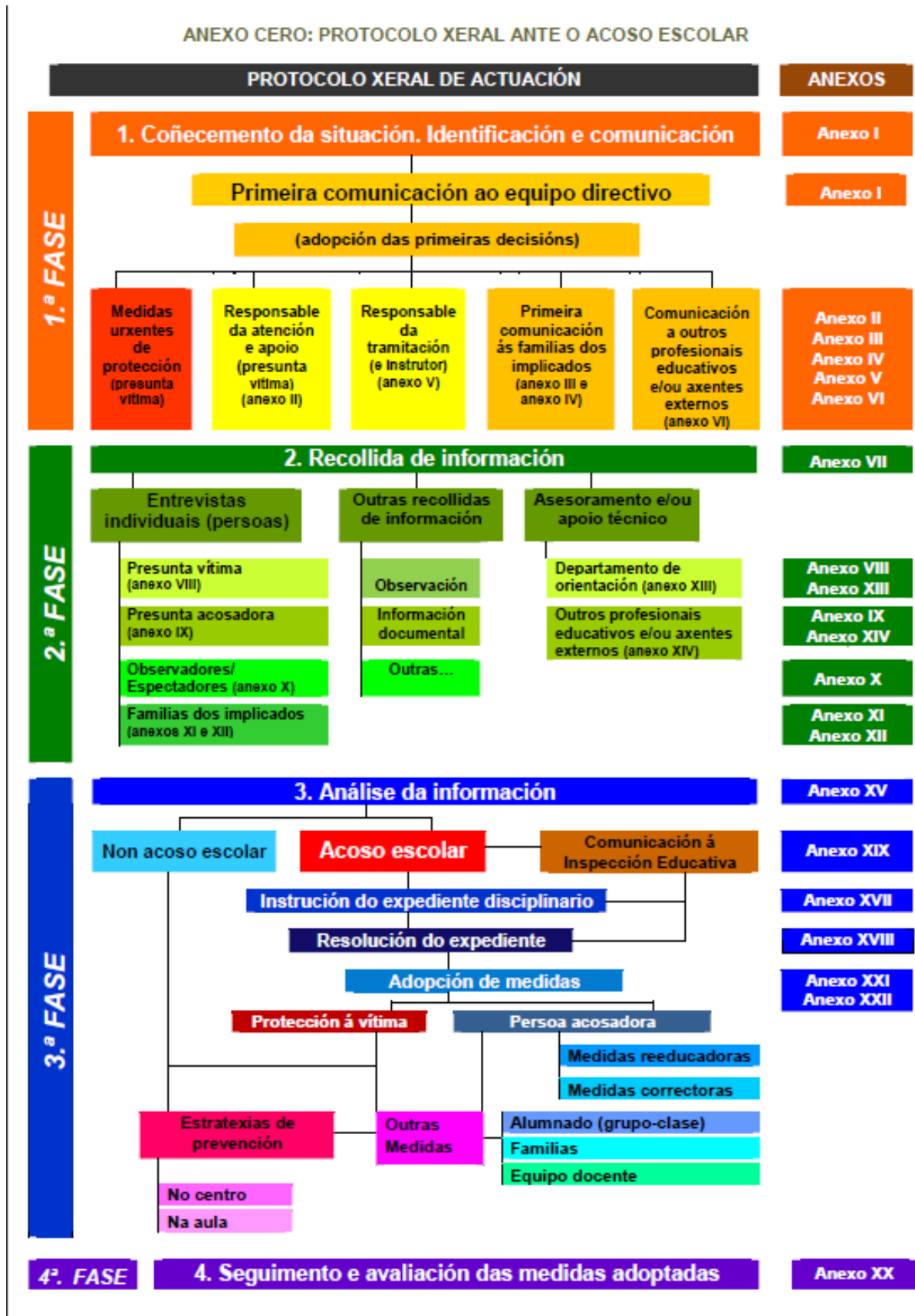
Non talvez si

Queres engadir algo:

MOITAS GRAZAS POLA TÚA COLABORACIÓN.

5.2.- Follas ANEXOS para o acoso escolar

Anexo cero. Esquema gráfico do Protocolo xeral de prevención, detección e tratamento do acoso escolar

ANEXO I COMUNICACIÓN SOBRE UNHA POSSIBLE SITUACIÓN DE ACOSO ESCOLAR

Nome do centro educativo:

Marcar cunha cruz:

Persoa que comunica a situación de posible acoso escolar.

Profesor ou profesora do grupo	Persoa agredida	Servizos sociais
Outro profesorado	Outras alumnas ou alumnos	Titor ou titora
Outros (especificar):	Orientadora ou orientador	Denuncia anónima
Persoal non docente	Persoa observadora/espectadora externa	Familiares do/a alumno/a agredido/a
Servizos médicos	Outros:	

Vía de coñecemento e comunicación da situación:

Observación directa	Titoría de pais/nais (PAT)
Caixa de suxestións do centro	A través dun medio telemático (especificar):
Reunión de titores de nivel/ciclo (PAT)	Titoría de alumnado (PAT)
Reunión de titores de nivel/ciclo (PAT)	Outros (especificar):

Alumno acosado ou alumna acosada (posible vítima):

<p>Nome e apelidos (ou iniciais destes):</p> <p>Indicar sexo: Muller ☐ Home ☐</p> <p>Curso e grupo:</p>
--

Alumno acosador ou alumna acosadora (posible agresor ou agresora):

Nome e apelidos (ou iniciais destes):

Indicar sexo: Muller Home

Curso e grupo:

Breve descrición dos feitos (*debe concretarse o máximo posible o lugar e a data en que tiveron lugar*):

1º

2º

3º

....., de de
Sinatura 1
(*Persoa que comunica a situación**)

Sinatura 2
(*Persoa receptora da demanda*)

** (No caso de que a persoa que comunica a situación non poida ser identificada, figurará a sinatura da persoa responsable da dirección do centro, como persoa que rexistra a situación).*

ANEXO II

NOMEAMENTO DA PERSOA REFERENTE DE AXUDA Á VÍTIMA

(Normalmente será unha persoa con formación e sensibilidade coa temática e, sobre todo, que sexa de confianza para a vítima. Pode ser o orientador ou orientadora do centro, un profesor ou unha profesora membro da Comisión de convivencia, un membro do equipo directivo ou calquera outro profesor ou profesora próximo)

Estimado/a señor/a D/D^a *(nome e apelidos do profesor ou profesora)*: Como profesor/a que é do *(nome do centro)*, diríxome a vostede co obxecto de lle comunicar que, logo da recepción dunha denuncia por posible acoso escolar sufrido polo/a alumno/a, por parte da Dirección do centro, se decidiu que sexa vostede a persoa que, conforme o protocolo establecido ao respecto, se faga responsable de acompañar a vítima e de lle servir de axuda durante todo o proceso do citado protocolo e, de ser o caso, no transcurso da tramitación do expediente disciplinario que poida derivar da investigación dos feitos denunciados.

Neste sentido, dáselle traslado da denuncia e do alumnado implicado para que, con carácter inmediato e conforme o protocolo de actuación establecido, inicie os primeiros contactos de acompañamento e axuda ao/á alumno/a mencionado/a. Da información que poida obter deste acompañamento e que se considere relevante para o esclarecemento dos feitos, manterá informada a persoa responsable da tramitación e/ou a persoa que ocupa a Dirección do centro.

Igualmente, queda convocado/a á reunión que se manterá o próximo día, ás horas, no deste centro, co obxecto de ofrecerlle a información oportuna sobre a situación.

..... de de

Sinatura
(O/A director/a)

Recibín
(Sinatura da persoa nomeada)

ANEXO III

PRIMEIRA COMUNICACIÓN Á FAMILIA DA PRESUNTA VÍTIMA

Estimado/a señor/a D/D^a *(nome e apelidos da nai, pai ou persoa titora legal do alumno ou alumna)*:

Como persoa responsable da Dirección do
..... *(nome do centro)*, diríxome a vostede co obxecto de lle comunicar que recibimos unha denuncia dunha posible situación de acoso escolar que está a ser sufrida polo/a seu/súa fillo/a
....., tal como foi informado *(facer mención expresa da comunicación anterior, do medio empregado e da data en que se efectuou)*, e de convocalo a unha reunión urxente que se vai desenvolver o próximo día....., ás horas, no..... deste centro, coa finalidade de informalo/a dos feitos acontecidos, das actuacións e medidas de urxencia adoptadas polo centro para a protección do/a seu/súa fillo/a e do protocolo que se vai seguir para esclarecer os feitos ata a súa conclusión.

As medidas provisionais para a súa protección, adoptadas ante a gravidade das condutas que cómpre corrixir, consisten en:

.....
.....

Coa finalidade de recompilar toda a información posible que contribúa ao adecuado desenvolvemento do protocolo, proximamente solicitarase a súa colaboración e será convocado/a a unha nova entrevista.

Así mesmo, será informado/a puntualmente das actuacións que se desenvolvan e que poidan afectarlle ao/á seu/súa fillo/a.

....., de de

Sinatura
(O/A director/a)

Recibín e fun informado/a
Sinatura 1 Sinatura 2

(Sinatura do representante ou representantes legais do alumno ou alumna)

ANEXO IV
PRIMEIRA COMUNICACIÓN Á FAMILIA DA PERSOA OU PERSOAS
PRESUNTA/S AGRESORA/S

Estimado/a señor/a D/D^a *(nome e apelidos da nai, pai ou persoa titora legal do alumno ou alumna):*

Como persoa responsable da Dirección do
..... *(nome do centro)*, diríxome a vostede co obxecto de lle comunicar que recibimos unha denuncia por posible acoso escolar na que aparece implicado/a o/a seu/súa fillo/a, tal como foi informado *(facer mención expresa da comunicación anterior, do medio empregado e da data en que se efectuou)*, e de o convocar a unha reunión urxente que se vai desenvolver o próximo día, ás horas, n o..... deste centro, coa finalidade de informalo/a dos feitos acontecidos, das actuacións e medidas de urxencia adoptadas polo centro e do protocolo que se vai seguir para esclarecer os feitos ata a súa conclusión.

As medidas provisionais para a súa corrección, adoptadas ante a gravidade das condutas que cómpre corrixir, consisten en:

.....
.....

Coa finalidade de recompilar toda a información posible que contribúa ao adecuado desenvolvemento do protocolo, proximamente solicitarase a súa colaboración e será convocado/a a unha entrevista.

Así mesmo, será informado/a puntualmente das actuacións que se desenvolvan e que poidan afectarlle ao/á seu/súa fillo/a.

....., de de

Sinatura
(O/A director/a)

Recibín e fun informado/a
Sinatura 1 Sinatura 2

(Sinatura do representante ou representantes legais do alumno ou alumna)

ANEXO V

NOMEAMENTO DA PERSOA RESPONSABLE DA TRAMITACIÓN E INSTRUTOR DO EXPEDIENTE DISCIPLINARIO (DE SER O CASO)

(Normalmente será unha persoa con formación e sensibilidade coa temática, pode ser o orientador ou a orientadora do centro, un profesor ou unha profesora membro da Comisión de Convivencia, un membro do equipo directivo ou calquera outro profesor ou profesora)

Estimado/a señor/a D/D^a *(nome e apelidos do profesor ou profesora)*: Como profesor/a que é do *(nome do centro)*, diríxome a vostede co obxecto de lle comunicar que, logo da recepción dunha denuncia por posible acoso escolar sufrido polo/a alumno, a Dirección do centro decidiu que sexa vostede o que, conforme o protocolo establecido ao respecto, se faga responsable da posta en marcha das actuacións recollidas no citado protocolo e, de ser o caso, da tramitación do expediente disciplinario que poida derivar da investigación dos feitos denunciados.

Neste sentido, dáselle traslado da denuncia e do nome do alumnado implicado para que, con carácter inmediato e conforme o protocolo de actuación establecido, inicie os trámites oportunos e manteña informada de todas as actuacións efectuadas a persoa que ocupa a Dirección do centro.

Igualmente, queda convocado/a á reunión que se manterá o próximo día....., ás horas, no..... deste centro, co obxecto de ofrecerlle a información oportuna sobre a situación.

..... de de

Sinatura
(O/A director/a)

Recibín
(Sinatura da persoa nomeada)

ANEXO VI
COMUNICACIÓN A OUTROS PROFESIONAIS EDUCATIVOS
E/OU AXENTES EXTERNOS

Estimado/a señor/a D/D^a (*nome e apelidos do profesional a quen vai dirixido e do que se solicita colaboración*), como membro do (*nome do organismo, EOE, inspección*)

Como persoa responsable da Dirección do
..... (*nome do centro*), diríxome a vostede co obxecto de lle comunicar que, logo da recepción da denuncia dunha posible situación de acoso escolar que está a sufrir un/unha alumno/a do noso centro educativo, precisamos a súa colaboración para

_ (*Recopilar toda a información posible que contribúa ao adecuado desenvolvemento do protocolo establecido no centro ante situacións deste tipo.*)

_ (*Solicitar o seu apoio técnico, necesario para un adecuado desenvolvemento do protocolo establecido no centro ante situacións deste tipo.*)

_ (*Outros motivos :*)

Por esta razón, convócoo/a a unha reunión urxente que se realizará o próximo día....., ás horas, no deste centro, co obxecto de ofrecerlle a información oportuna sobre a situación e solicitar a súa colaboración nalgúns aspectos do protocolo que se está a desenvolver.

Así mesmo, será informado/a puntualmente das actuacións que se desenvolvan e que poidan requirir do seu coñecemento para a adopción de actuacións que complementen o protocolo posto en marcha polo centro educativo.

....., de de

Sinatura
(O/A director/a)

Recibín e fun informado/a
(persoa da que se solicita colaboración)

ANEXO VII RECOLLIDA INICIAL DE INFORMACIÓN

Nome do centro educativo:

Data do requirimento da intervención:

Persoa que comunica a situación de posible acoso escolar:

.....

Nome e apelidos da vítima (ou iniciais desta):

Indicar sexo:

Nome e apelidos da persoa ou das persoas agresora/s (ou iniciais desta/s):

.....

Indicar sexo:

Tipo da agresión denunciada:

<p>1) Verbal</p> <p>☐ Alcumes ofensivos</p> <p>☐ Insultos</p> <p>☐ Calumnia, desprestixio, falar mal</p> <p>☐ Provocacións</p> <p>☐ Ridiculización pública</p> <p>☐ Outros</p>	<p>2) Físico</p> <p>☐ Incomodar (empurróns, agresións leves)</p> <p>☐ Pegar, agresións importantes</p> <p>☐ Agachar cousas</p> <p>☐ Romper cousas</p> <p>☐ Roubar cousas</p> <p>☐ Outros</p>
<p>3) Social</p> <p>☐ Non dirixirle a palabra</p> <p>☐ Illar no grupo e/ou no centro</p> <p>☐ Ignorar</p> <p>☐ Non deixar participar</p> <p>☐ Ridiculizar as súas opinións, aspecto etc.</p> <p>☐ Comentarios sobre o sexo, raza, relixión etc.</p> <p>☐ Outros</p>	<p>4) Maltrato mixto</p> <p>☐ Ameazas</p> <p>☐ Chantaxe</p> <p>☐ Extorsión, obrigar con ameazas</p> <p>☐ Intimidacións</p> <p>☐ Comentarios sobre sexo, raza,</p> <p>☐ Outros</p>
<p>5) Acoso ou abuso sexual</p> <p>☐ Físico</p> <p>☐ Verbal</p>	<p>6) Outros:</p>

7) Novas tecnoloxías

☐ Mensaxes nas redes sociais	☐ Correos electrónicos
☐ Mensaxes ao móbil	☐ Utilización da imaxe Outros
☐ Difamación nas redes sociais	☐ Gravacións de sucesos
☐ Chamadas anónimas ao móbil	

Lugares e momentos onde se produce o maltrato:

☐ No patio	☐ Na fila de entrada á clase
☐ Nos corredores	☐ Nos cambios de clase
☐ Na clase, en ausencia do/a profesor/a	☐ Nos baños
☐ Nos vestiarios do ximnasio	☐ No recreo
☐ Nas saídas do centro	
☐ Nas entradas do centro	
☐ Na clase, cando o profesor está a atender a algún alumno ou alumna	
☐ Na clase, cando o profesor está cara ao encerado para explicar	
☐ No móbil cando está na clase (wsp ou sms)	
☐ No móbil cando está na casa (wsp ou sms)	
☐ No comedor escolar	
☐ Por internet cando está no centro (redes sociais, chat ou correo electrónico)	
☐ Por internet cando está na casa (redes sociais, chat ou correo electrónico)	
☐ No camiño da casa ao centro	
☐ Por internet cando está en lugares de ocio (redes sociais, chat ou correo)	
☐ No exterior do contorno do centro (lugares de ocio e do barrio)	
☐ No transporte escolar	

Outros:

Características do acoso que se detectan:

☐ Indefensión (1)	☐ Si	-	☐ Non
☐ Desequilibrio de poder (2)	☐ Si	-	☐ Non
☐ Repetición (3)	☐ Si	-	☐ Non
☐ Personalización (4)	☐ Si	-	☐ Non
☐ Invisibilidade (5)	☐ Si	-	☐ Non
☐ Outros (6)	☐ Si	-	☐ Non

(1) INDEFENSIÓN: a vítima non responde ao maltrato, cala, amosa temor ao falar, no quere ir ao centro, cede ás ameazas e chantaxes.

(2) DESEQUILIBRIO DE PODER: a persoa agresora actúa en grupo, ten máis forza física, idade ou poder ca a vítima, presume das súas falcatruadas ante o grupo, considera mexericas a vítima.

(3) REPETICIÓN: dedúcese do número de ocasións en que se produce o acoso e/ou da súa duración no tempo.

(4) PERSONALIZACIÓN: a vítima é sempre a mesma, elíxese algunha característica súa diferencial e etiquétase.

(5) INVISIBILIDADE: o acoso prodúcese en ausencia de adultos ou en lugares (baños, vestiarios, recreos, entradas/saídas) de máis difícil control.

(6) OUTROS: existe documentación escrita de inxurias (mensaxes de teléfono, internet...), de lesións físicas ou hai evidencias destas lesións.

* Cada característica de acoso valorarase como SI ou NON. No caso de que a resposta sexa "Non o sabe/Non Contesta", reflectirase cun signo de interrogación (?) na columna que corresponda.

** O centro decidirá as persoas coas que consultar en función do caso concreto

Feitos observados:

1) Conduta observada. Data e lugar de realización. Implicados e testemuñas.
2) Conduta observada. Data e lugar de realización. Implicados e testemuñas.
3) Conduta observada. Data e lugar de realización. Implicados e testemuñas.
4) Conduta observada. Data e lugar de realización. Implicados e testemuñas.
5) Conduta observada. Data e lugar de realización. Implicados e testemuñas.
6) Conduta observada. Data e lugar de realización. Implicados e testemuñas.

..... , de de

Sinatura : *Persoa receptora da información (Responsable da tramitación)*

ANEXO VIII

ENTREVISTA COA VÍTIMA

Con este cuestionario preténdese obter información dende a perspectiva da vítima, así como tranquilizala e romper o seu illamento social, á vez que se lle amosa apoio e protección.

A persoa que empregue este cuestionario deberá ser especialmente coidadosa, amosar unha actitude receptiva e manifestar compromiso obxectivo na recollida da información. Debe contrastarse a veracidade da sospeita ao mesmo tempo que ofrecer apoio e escoita.

Terase en conta que pode non querer falar, polo que deberemos facilitar a súa comunicación cunha actitude comprensiva, deixándoa falar e aproximándose asertivamente, e que non se sinta cuestionada.

Debemos iniciar esta entrevista con preguntas xenéricas, abertas, de forma indirecta, de xeito que se relaxe e establecer un ambiente distendido, para logo centrar a entrevista nos supostos feitos e gañar a confianza do interlocutor (frases do tipo “estamos aquí para axudarche”, “todo o que falemos queda entre nós”, “non tes que sentirte culpable do que che pasa”... Nos casos de ciberacoso sexista e/ou sexual, preguntar sobre contidos deste tipo de acoso para verificalo). Rematarase amosando unha actitude tranquilizadora (frases do tipo: “esta situación vai cambiar”, “non estás só/soa nisto”, “podémosche axudar”...).

Algunhas preguntas tipo son as que se rexistran a continuación. Este cuestionario de preguntas é totalmente aberto e deberá adaptarse ás respostas que vaia dando a persoa entrevistada, coa finalidade de recadar a máxima información nun clima de seguridade para a vítima.

Nome e apelidos:

Curso e grupo:

Indicar sexo:

- **Cuestións para a recollida dunha información inicial** (Os datos permitirán saber como é a súa situación no centro):

1. Como te atopas na clase?

2. Sénteste integrado/a no centro?

3. Tes amigos?

4. Como son as relación cos teus compañeiros e coas túas compañeras?

5. Como son as relacións co profesorado?

6. E co persoal non docente?

7. Sabes en que consiste o acoso?

8. Son frecuentes estas situacións no centro? Cales son as máis habituais?

9. Por que cres que se dan este tipo de situacións?

10. Sufriches algunha destas situacións nalgunha ocasión?

• **Cuestións para analizar a situación ocorrida** (Trátase de que faga un relato do suceso no que se ve implicado. A partir da cuestión 11 son propias do ciberacoso)

- ***Preguntas persoais:***

1. Que foi o que aconteceu?

2. Cando sucederon os feitos?

3. Onde sucederon os feitos?

4. Repetiuse esta situación noutras ocasións?

5. Desde cando ocorre esta situación? Son feitos illados ou repítense?

6. Como te sentes ante estes sucesos?

7. Que fas ti para evitar o conflito?

8. Que fas ti cando ocorre?

9. Que fas ti para solucionar o ocorrido?

10. Que pensas que se podería facer para evitar que se reproducise unha situación similar?

11. Souben que hai mozos e mozas que se están a meter con outros/as por medio do móbil e de internet, ti sabes algo?

12. Que opinas disto? Por que cres que o fan?

13. Que fai a persoa que recibe estes insultos ou burlas? Que pensas que podería facer?

14. Coñeces a alguén que lle estea pasando?

15. Sabes de alguén que se burle dos demais ou que sufra burlas?

16. Ti sabes que no centro estamos para axudarnos e que non podemos permitir que isto lle suceda ao noso alumnado. Ocorreche algunha vez a ti? Estache a pasar?

17. O problema é con internet ou co teléfono móbil? Redes sociais, messenger, chat, correo electrónico, sms, mms, youtube...?

- ***Preguntas sobre a persoa ou persoas acosadora/s***

1. Sabes quen é a persoa que está a facer isto? É unha persoa soa ou son varias?

2. Como o sabes? Adoita ser moi difícil saber quen fai estas cousas, non?

3. A que se debe que o fixese ou fixesen?

- ***Preguntas sobre as persoas observadoras/espectadoras***

1. Hai máis persoas que o saben? Quen máis coñece a situación?

2. Por que o sabe? Contáchesllo ti?

3. Onde estaba esa persoa cando sucederon os feitos?

4. Como reaccionou ou reaccionaron as persoas que estaban presentes?

- **Que pensas que debería facer o profesorado do centro ou a Dirección para solucionar o problema?** (Informar o alumno ou a alumna das medidas urxentes de protección que se poden poñer en marcha para tranquilizar a vítima)

REGISTRO DE POSIBLES NOVAS CUESTIÓN XURDIDAS NA ENTREVISTA

REGISTRO DAS RESPOSTAS ÁS CUESTIÓN REALIZADAS NA ENTREVISTA

....., de de

Sinatura : *Persoa receptora da información (Responsable da tramitación)*

ANEXO IX

ENTREVISTA COA/S PERSOA/S ACOSADORA/S

Con este cuestionario preténdese obter información dende a perspectiva da/s persoa/s agresora/s, amosándolles a postura do centro de intolerancia ás agresións e facéndolles visualizar as consecuencias da súa conduta. No caso de seren varias as persoas acosadoras, faráselle unha entrevista individual a cada unha delas e por separado, intentando que non se comuniquen entre eles ata que se entreviste a todas. Previamente, deberáselle facer a entrevista á vítima.

A persoa que faga esta entrevista deberá ser especialmente coidadosa, amosar una actitude receptiva e manifestar compromiso obxectivo na recollida da información, adecuándoa ás características da situación e do/a agresor/a (líder, cómplice...). Deberá deixar claro que está contrastando a veracidade da sospeita e que se pretende escoitar a todas as partes, sen que a persoa entrevistada se sinta cuestionada.

Terase en conta que pode non querer falar, polo que deberemos manter unha actitude firme, non sermonar, non adiantar información e buscar un tempo e un espazo adecuados que faciliten a comunicación nun ambiente distendido.

Debemos iniciar esta entrevista de forma xenérica, con preguntas abertas e indirectas, preguntando pola vítima, amosando certo coñecemento da situación, partindo de preguntas xenéricas e menos comprometidas para logo centrarse no tema e chegar a preguntas máis específicas e difíciles, amosando certa empatía para provocar a apertura do interlocutor e rematar deixando claro que o centro non é neutral (frases do tipo: “no noso centro non se permiten estas condutas”). Debemos comunicarlle as medidas que se poden adoptar e deixar aberta a posibilidade de que o agresor amose arrepentimento, tendo en conta a vontade da vítima.

Algunhas preguntas tipo son as que se rexistran a continuación. Este cuestionario de preguntas é totalmente aberto e deberá adaptarse ás respostas que vaia dando a persoa entrevistada, coa finalidade de recadar a máxima información nun clima de confianza.

Nome e apelidos:

Curso e grupo:

Indicar sexo:

• **Cuestións para a recollida dunha información inicial** (Os datos permitirán saber como é a súa situación no centro)

1. Como te atopas na clase?

2. Sénteste integrado/a no centro?

3. Tes amigos e/ou amigas?
4. Como son as relacións co profesorado?
5. E co persoal non docente?
6. Sabes en que consiste o acoso?
7. Son frecuentes estas situacións no centro? Cales son as máis habituais?
8. Por que cres que se dan este tipo de situacións?
9. Sufriches algunha destas situacións nalgunha ocasión?

- **Cuestións para a análise da situación ocorrida** (Trátase de que faga un relato do suceso no que se ve implicado. A partir da cuestión 16 son propias do ciberacoso)

1. Molestaches a algún compañeiro ou compañeira nos últimos días?
2. Es amigo/a de?
3. Sabes se lle pasa algo?
4. Deixádelo/a de lado? Por que o facedes?
5. A ti cónstache que haxa algún motivo ou que pasase algo importante?
6. Que foi o que aconteceu?
7. Onde sucederon os feitos?

8. Dende cando ocorre esta situación? Son feitos illados ou repítense?
9. A que foi debida esta situación?
10. Pensas que é motivo para que se metan con el ou con ela?
11. Como te sentirías ti no seu lugar? Que fai esa persoa? Cres que llo conta a alguén?
11. Pensas que se puido evitar?
12. Que fan as persoas que te rodean para evitar esta situación? Cántanllo a alguén?
13. Os demais fan algo para axudarlle? E para axudarche a ti? Necesitas axuda ti tamén?
14. Como pensas que se podería solucionar o problema?
15. Cal é o teu compromiso para levar adiante esta solución?
16. Souben que hai mozos e mozas que se están a meter con outros por medio do móvil e de internet, ti sabes algo?
17. Que opinas disto? Por que cres que o fan?
18. Que fai a persoa que recibe estes insultos ou burlas? Que pensas que podería facer?

19. Coñeces a alguén que lle estea pasando?

20. Sabes de alguén que se burle dos demais ou que sufra burlas?

22. Ti sabes que no centro estamos para axudarnos e que non podemos permitir que isto lle suceda ao noso alumnado. Parece ser que dende hai algúns días se está a producir unha situación destas, ti sabes algo?

23. Cántame algunhas cousas das que fixeches co móbil ou con internet que creas que puidesen resultarlle desagradables a algún compañeiro ou compañeira.

24. Ocorreuche algunha vez a ti? E ti, fixéchelo algunha vez?

25. Estás a facelo agora? Por que o fas?

26. Para isto, utilizas internet ou o teléfono móbil? Redes sociais, messenger, chat, correo electrónico, sms, mms, youtube...?

27. Por que cres que non gusta o que fas? Como o sabes? Sabe esa persoa que es ti?

28. Falo tamén na vida real, cara a cara?

- **Que pensas que debería facer o profesorado do centro ou a dirección para solucionar o problema?** (Informar o alumno ou alumna das medidas urxentes de protección que se poden poñer en marcha para frear a posible conduta incorrecta)

REGISTRO DE POSIBLES NOVAS CUESTIÓNS XURDIDAS NA ENTREVISTA

REGISTRO DAS RESPOSTAS ÁS CUESTIÓNS REALIZADAS NA ENTREVISTA

....., de de

Sinatura : *Persoa receptora da información (Responsable da tramitación)*

ANEXO X

ENTREVISTA COAS PERSOAS OBSERVADORAS/ESPECTADORAS

Con este cuestionario preténdese obter información desde a perspectiva das persoas observadoras/espectadoras, para poder revisala e contrastala coa información obtida do alumnado implicado directamente (víctima e persoa ou persoas agresora/s), amosándolles a postura do centro de intolerancia ás agresións e facéndolles ver as consecuencias da conduta da persoa ou persoas agresora/s e a súa se non colaboran informando do acontecido.

No caso de ser varias as persoas observadoras/espectadoras, faráselle unha entrevista individual a cada unha delas e por separado, e intentarase que non se comuniquen entre elas ata que se entreviste a todas. Previamente, deberáselle facer a entrevista á vítima.

A persoa que faga esta entrevista deberá amosar unha actitude receptiva e manifestar compromiso obxectivo na recollida da información. Coidarase moito non adiantar información e buscar un tempo e espazo adecuados que faciliten a comunicación, á vez que se insistirá na confidencialidade da entrevista e na garantía do seu anonimato.

Debemos iniciar esta entrevista con preguntas xenéricas, abertas e de forma indirecta, partindo de preguntas menos comprometidas, preguntando pola vítima, amosando certo coñecemento da situación para logo centrarse no tema e amosar empatía, co fin de provocar a apertura do interlocutor e rematar con preguntas máis específicas e difíciles, deixando claro que o centro non é neutral (frases do tipo: “no noso centro non se permiten estas condutas) e que evitar o maltrato ou acoso escolar é unha responsabilidade de todos. Buscarase tamén a empatía das persoas observadoras/espectadoras coa vítima.

Algunhas preguntas tipo son as que se rexistran a continuación. Este cuestionario de preguntas é totalmente aberto e deberá adaptarse ás respostas que vaia dando a persoa entrevistada, coa finalidade de recadar a máxima información nun clima de confianza.

Nome e apelido:

Curso e grupo:

Indicar sexo:

• **Cuestións para a recollida dunha información inicial** (Os datos permitirán saber como é a súa situación no centro, algunha específica para o ciberacoso)

1. Como te atopas na clase?

2. Sénteste integrado/a no centro?

3. Tes amigos e/ou amigas?

4. Como son as relacións cos teus compañeiros e compañeiras?
 5. Mantédesvos en contacto, ademais de no centro, na rúa, por internet ou por teléfono móbil?
 6. Como son as relacións co profesorado? E co persoal non docente?
 7. Sabes en que consiste o acoso?
 8. Son frecuentes estas situacións no centro? Cales son as máis habituais?
 9. Por que cres que se dan este tipo de situacións?
 10. Sufriches algunha destas situacións nalgunha ocasión?
- **Cuestións para a análise da situación ocorrida** (Trátase de que faga un relato do suceso no que estaba como observador/espectador. A partir da cuestión 20 son propias do ciberacoso)
1. Nos últimos días, fuches testemuña dalgunha destas situacións, cal?
 2. Es amigo/a de?
 3. Sabes se lle pasa algo?
 4. A ti cónstache que haxa algún motivo ou que lle pasase algo importante?
 5. Que foi o que aconteceu?
 6. Onde sucederon os feitos?
 7. Dende cando ocorre esta situación? Son feitos illados ou repítense?
 8. Onde estabas cando aconteceu?

9. A que foi debida esta situación? Por que cres que sucederon os feitos?
10. Por que cres que se desencadeou esta situación, son simples bromas, queren molestar á outra persoa ou merecía?
11. Como cres que se sente? Como te sentirías ti se estiveses na súa situación?
12. Como te sentes cando presenzas este tipo de situacións?
13. Ocorreuche algunha vez a ti? E ti, fixéchelo algunha vez?
14. Ti que farías na súa situación?
15. Había alguén máis cando se produciu o incidente?
16. Poderíase facer algo para solucionalo?
17. Fixeches algo para evitar que se producise esta situación?
18. Cantas persoas máis saben o que aconteceu?
19. Que pensas que se podería facer para solucionar o problema?
20. Que estás disposto a facer ti?
21. Souben que hai mozos e mozas que se están a meter con outros por medio do móvil e de internet, ti sabes algo?
21. Que opinas disto? Por que cres que o fan?
22. Que fai a persoa que recibe estes insultos ou burlas? Que pensas que podería facer?

23. Coñeces a alguén que lle estea pasando?

24. Sabes de alguén que se burle dos demais ou que sufra burlas?

26. Parece ser que dende hai algúns días se está a producir unha situación destas, ti sabes algo?

27. Ti sabes que no centro estamos para axudarnos e que non podemos permitir que isto lle suceda ao noso alumnado. Se presenciaches algunha situación deste tipo, ti sabes por que empezou esta situación e que medios empregaron para acosar a ese amigo/compañeiro/coñecido ou amiga/compañeira/coñecida (redes sociais, messenger, chat, correo electrónico, sms, mms, youtube...)?

- **Que pensas que debería facer o profesorado do centro ou a Dirección para solucionar o problema?** *(Informar o alumno ou alumna das medidas urxentes adoptadas para frear a posible conduta incorrecta e protexer a vítima)*

REGISTRO DE POSIBLES NOVAS CUESTIÓNS XURDIDAS NA ENTREVISTA

REGISTRO DAS RESPOSTAS ÁS CUESTIÓNS REALIZADAS NA ENTREVISTA

....., de de
Sinatura : *Persoa receptora da información (Responsable da tramitación)*

ANEXO XI
ENTREVISTA Á FAMILIA DA VÍTIMA
CONVOCATORIA + CUESTIONARIO

Estimado/a señor/a D/D^a.....
(nai, pai ou persoa titora legal do alumno ou alumna):.....
Como persoa responsable da tramitación do protocolo de acoso escolar iniciado no
..... (nome do centro), diríxome a vostede co
obxecto de continuar co proceso facilitador do esclarecemento dos feitos ata a súa
conclusión.

Coa finalidade de recadar nova información referida a determinados
aspectos da situación do/a seu/súa fillo/a, convócoo a unha nova reunión o
próximo día....., áshoras, no..... deste centro.

Así mesmo, continuarán sendo informados puntualmente das actuacións
que se desenvolvan e que poidan afectarlle ao/á seu/súa fillo/a.

....., de de

Sinatura:

Sinatura/s:

Persoa receptora da información
(Responsable da tramitación)

Sinatura do representante
ou representantes legais
do alumno ou alumna

CUESTIONARIO

A entrevista coa familia da presunta vítima debe ser especialmente coidadosa, coa finalidade de contrastar a veracidade dos feitos ao tempo que se lle ofrece apoio e escoita. É moi importante que non se sinta cuestionada e que perciba que o centro quere o mellor para o seu fillo ou a súa filla.

Débese comezar con preguntas xenéricas e abertas, intentando establecer un ambiente distendido, para logo continuar centrando a entrevista na situación de acoso, partindo de preguntas menos comprometidas ata chegar ás máis específicas e difíciles. En todo momento, débese intentar tranquilizar os familiares informándoos sobre os feitos que se están investigando e as actuacións inmediatas xa adoptadas no centro.

Podemos rematar a entrevista ofrecéndolles (verbalmente e por escrito) algún consellos de como actuar dende a familia ante situacións deste tipo e buscando a maior colaboración posible durante todo o proceso.

Algunhas temáticas que se deberán recoller nas preguntas tipo son as que se rexistran a continuación. Este cuestionario de preguntas é totalmente aberto e deberá adaptarse ás respostas que vaia dando a persoa entrevistada, coa finalidade de recadar a máxima información nun clima de confianza.

Cuestións sobre:

- Relacións con outros compañeiros ou outras compañeiras, membros da familia ... (medios que emprega): Como lle vai no centro? Lévese ben cos compañeiros e/ou compañeiras? Están en contacto tamén co móbil e internet?
- Estado de saúde e/ou emocional do seu fillo ou da súa filla (sono, apetito, sensibilidade...). Información sobre a posibilidade de recibir algún apoio externo especializado, de ser necesario.
- Aspectos destacables sobre o seu comportamento na casa ou noutros contextos diferentes ao centro educativo (illamento, medo, mutismo, comunicación ...): Notaron algún cambio recente no seu fillo ou na súa filla? Cales? Estamos a recibir noticias de que o seu fillo ou a súa filla podería estar tendo problemas con internet e/ou o móbil, saben algo disto? Contoulle o seu fillo ou a súa filla algo ao respecto?
- Actividades diarias do alumno ou da alumna (horarios, tempo de familia, tempo de estudo, tempo de ocio, horario de TV, horario de ordenador, actividades extraescolares...): Utiliza moito o móbil? Ten acceso a internet dende o móbil?
- Actividades de ocio e tempo libre: ordenador, cine, deporte, lectura, videoxogos
- Outras (as que se consideren de interese para completar información que conduza a esclarecer os feitos): Cren que poida estar sucedendo algo? Como que? Falaron con el ou ela? Que lles contou? Como cren que lle podemos axudar?

**REXISTRO DE POSIBLES CUESTIÓNS PROGRAMADAS E/OU XURDIDAS
NA ENTREVISTA**

**REXISTRO DAS RESPOSTAS ÁS CUESTIÓNS REALIZADAS NA
ENTREVISTA**

....., de de

Sinatura:

Persoa receptora da información (Responsable da tramitación)

ANEXO XII
ENTREVISTA Á FAMILIA DA/S PERSOA/S ACOSADORA/S
CONVOCATORIA + CUESTIONARIO

Estimado/a señor/a D/D^a (*nai, pai ou
persoa titora legal do alumno ou alumna*):

Como persoa responsable da tramitación do protocolo de acoso escolar iniciado no (*nome do centro*), diríxome a vostede co obxecto de continuar co proceso que facilite o esclarecemento dos feitos ata a súa conclusión.

Coa finalidade de recadar nova información referida a determinados aspectos da situación do/a seu/súa fillo/a, convócoo a unha nova reunión o próximo día....., áshoras, no..... deste centro.

Así mesmo, continuará sendo informado/a puntualmente das actuacións que se desenvolvan e que lle poidan afectar ao/á seu/súa fillo/a.

....., de de

Sinatura:

Sinatura/s:

*Persoa receptora da información
(Responsable da tramitación)
do alumno ou alumna*

*Sinatura do representante
ou representantes legais*

CUESTIONARIO

A entrevista coa familia ou familias da presunta persoa ou persoas acosadora/s debe ser especialmente coidadosa, coa finalidade de contrastar a veracidade dos feitos ao tempo que se lle ofrece apoio e escoita. É moi importante que non se sinta cuestionada e que perciba que o centro quere o mellor para o seu fillo ou a súa filla.

Débese comezar con preguntas xenéricas e abertas, intentando establecer un ambiente distendido, para logo continuar centrando a entrevista na situación de acoso, partindo de preguntas menos comprometidas ata chegar ás máis específicas e difíciles.

En todo momento, débese intentar tranquilizar os familiares informándoos sobre os feitos que se están investigando e as actuacións xa adoptadas no centro. Asemade, débese evitar que se sintan culpables polo que poida facer o seu fillo ou a súa filla e que cuestionen a persoa que está sendo a suposta vítima. Afirmaremos que este tipo de feitos non se poden permitir e que o centro vai desenvolver as actuacións que considere axeitadas para o ben do seu fillo ou da súa filla e do resto dos compañeiros e das compañeiras. No caso de que se trate dunha situación de posible ciberacoso, é conveniente facerlles ver que internet e o teléfono móbil son ferramentas moi potentes que poden causar graves danos dos que son corresponsables.

Podemos rematar a entrevista ofrecéndolles (verbalmente e por escrito) algúns consellos sobre como actuar dende a familia ante situacións deste tipo e buscando a maior colaboración posible durante todo o proceso.

Algúns temas que se deberán recoller nas preguntas tipo son as que se rexistran a continuación. Este cuestionario de preguntas é totalmente aberto e deberá adaptarse ás respostas que vaia dando a persoa entrevistada, coa finalidade de recadar a máxima información nun clima de confianza. Cuestións sobre:

- Relacións con outros compañeiros ou compañeiras, membros da familia ... (medios que emprega): Como lle vai no centro? Lévasse ben cos compañeiros e/ou compañeiras? Están en contacto tamén co móbil e internet?

- Estado de saúde e/ou emocional do seu fillo ou da súa filla (sono, apetito, algunha adicción ...). Información sobre a posibilidade de recibir algún apoio externo especializado.

- Aspectos destacables sobre o seu comportamento na casa ou noutros contextos diferentes ao centro educativo (agresividade, mutismo, ocultación, mentira, falta de comunicación ...): Notaron algún cambio recente no seu fillo ou na súa filla? Cales? Estamos a recibir noticias de que o seu fillo ou a súa filla podería estar usando internet ou o móbil para molestar a outro rapaz ou a outra rapaza, saben algo disto? Contoulle o seu fillo ou filla algo ao respecto? Contoullelo a outras persoas da familia? A amigos ou amigas?

- Actividades diarias do alumno ou alumna (horarios, tempo de familia, tempo de estudo, tempo de ocio, horario de TV, horario de ordenador, actividades extraescolares...): Utiliza moito o móbil? Ten acceso a internet dende o móbil?
- Actividades de ocio e tempo libre: ordenador, cine, deporte, lectura, videoxogos...
- Outras (as que se consideren de interese para completar información que conduza a esclarecer os feitos): Cren que poida estar sucedendo algo? Como que? Falaron con el ou ela? Que lles contou? Como cren que lle podemos axudar?

REXISTRO DE POSIBLES CUESTIÓNS PROGRAMADAS E/OU XURDIDAS NA ENTREVISTA
REXISTRO DAS RESPOSTAS ÁS CUESTIÓNS REALIZADAS NA ENTREVISTA

..... de de

Sinatura
Persoa receptora da información
 (Responsable da tramitación)

ANEXO XIII
SOLICITUDE DE ASESORAMENTO E/OU APOIO TÉCNICO AO
DEPARTAMENTO DE ORIENTACIÓN DO CENTRO

Estimado/a señor/a D/D^a

(persoa responsable da Xefatura do Departamento de Orientación), como orientador/a que é do *(nome do centro)*, diríxome a vostede co obxecto de lle comunicar que, logo da recepción dunha denuncia por posible acoso escolar sufrido polo alumno/a....., solicitamos o seu asesoramento e/ou apoio técnico, de acordo co protocolo establecido ao respecto.

Será precisa a súa colaboración e/ou intervención para os seguintes aspectos *(indicar)*:

- *(Recompilar información que contribúa ao adecuado desenvolvemento do protocolo establecido no centro ante situacións deste tipo, especialmente no referido á adopción das medidas de protección urxente á vítima.)*
- *(No caso de determinación da apertura dun expediente disciplinario, colaborar na elaboración da resolución, orientando a persoa instrutora na adopción das medidas correctoras e reeducadoras que puidesen impoñerse.)*
- *(Solicitar o seu apoio técnico, necesario para a estruturación das entrevistas que se lles van realizar aos implicados, tal como se establece no citado protocolo.)*
- *(Outros motivos.....)*

Polo que, queda convocado/a á reunión que se manterá o próximo día, ás..... horas, no..... deste centro, co obxecto de ofrecerlle a información oportuna sobre a situación e solicitar a súa colaboración.

....., de de

Sinatura

Recibín:

(Persoa responsable da tramitación ou director ou directora, segundo o momento do protocolo)

(Sinatura da persoa responsable da xefatura do DO)

ANEXO XIV

SOLICITUDE DE ASESORAMENTO E/OU APOIO TÉCNICO A OUTROS ORGANISMOS (ESPECIALMENTE EN SITUACIÓNS DE CIBERACOSO)

Estimado/a señor/a D/D^a (nome e apelidos da persoa responsable do centro), como (cargo no organismo que se consulta) do (nome do organismo ao que nos diriximos), diríxome a vostede co obxecto de lle comunicar que, logo da recepción dunha denuncia por posible acoso escolar sufrido por un alumno/una alumna do (nome do centro educativo), solicitamos o seu asesoramento e/ou apoio técnico, de acordo co protocolo establecido ao respecto.

Será precisa a súa colaboración e/ou intervención para os seguintes aspectos (indicar):

- (Recompilar información que contribúa ao adecuado desenvolvemento do protocolo establecido no centro ante situacións deste tipo, especialmente no referido á adopción das medidas que poidan extralimitar o contorno educativo.)
- (Solicitar o seu apoio técnico, necesario para a estruturación das entrevistas que se lles van realizar aos implicados, sobre todo no contorno das súas familias, tal como se establece no citado protocolo.)
- (Por motivos técnicos informáticos ás forzas e corpos de seguridade do Estado, acceso aos ordenadores e recadar probas nas situacións de ciberacoso, como proceder ás denuncias oportunas ante estes.)
- (Outros motivos.....)

Polo que, queda convocado/a á reunión que se manterá o próximo día....., ás..... horas, no deste centro, co obxecto de lle ofrecer a información oportuna sobre a situación e solicitar a súa colaboración.

..... de de

Sinatura:

Recibín:

(O/A director/a)

(Sinatura do/a representante organismo)

ANEXO XV

REGISTRO E ANÁLISE DA INFORMACIÓN

1. DATOS DO CENTRO EDUCATIVO:

- Nome:
- Enderezo:
- Responsable da dirección:

2. BREVE DESCRICIÓN DOS FEITOS (data coñecemento, tipo incidencia, lugar...)

<i>Feito</i>	<i>Forma</i>	<i>Lugar</i>	<i>Data</i>

Observacións:

--

3. DATOS DO ALUMNADO IMPLICADO

3.1- **Presunta vítima:**

- Nome e apelidos:
- Curso/Grupo:
- Idade:
- Indicar sexo :
- Representante legal 1 (indicar parentesco):
- Representante legal 2 (indicar parentesco) :

3.2- Presunto agresor ou agresora:

Suxeito 1:

- Nome e apelidos:
- Curso/Grupo:
- Idade:
- Indicar sexo :
- Representante legal 1 (indicar parentesco):
- Representante legal 2 (indicar parentesco) :

Suxeito 2:

- Nome e apelidos:
- Curso/Grupo:
- Idade:
- Indicar sexo :
- Representante legal 1 (indicar parentesco):
- Representante legal 2 (indicar parentesco) :

Suxeito 3:

- Nome e apelidos:
- Curso/Grupo:
- Idade:
- Indicar sexo :
- Representante legal 1 (indicar parentesco):
- Representante legal 2 (indicar parentesco) :

3.3-Datos do alumnado observador/espectador

Suxeito 1:

- Nome e apelidos:

- Curso/Grupo:

- Idade:

- Indicar sexo :

- Representante legal 1 (indicar parentesco):

- Representante legal 2 (indicar parentesco) :

Suxeito 2:

- Nome e apelidos:

- Curso/Grupo:

- Idade:

- Indicar sexo :

- Representante legal 1 (indicar parentesco):

- Representante legal 2 (indicar parentesco) :

4. DATOS DOS PROFESIONAIS IMPLICADOS

- Nome e apelidos:	Cargo/Posto:
- Nome e apelidos:	Cargo/Posto:
- Nome e apelidos:	Cargo/Posto:
- Responsable atención/apoio vítima:	
- Responsable tramitación protocolo:	
- Instrutor/a expediente disciplinario.	
- Departamento de orientación centro:	
- Outros profesionais centro:	
- Outros profesionais externos:	
- Outros.	

5. MEDIDAS ADOPTADAS (DE PROTECCIÓN E CONTROL)

- Coa presunta vítima:
- Coa presunta/s persoa/s agresora/s:
- Co alumnado observador/espectador:

6. ACTUACIÓNS DESENVOLVIDAS

ENTREVISTAS		DATOS (nome e apelidos)	DATA
Vítima	Alumno/a		
	Familia		
	Alumno/a		
	Familia		
presuntos/as agresores/as	Alumno/a		
	Familia		
	Alumno/a		
	Familia		
	Alumno/a		
	Familia		
Alumnado observador	Alumno/a		
	Alumno/a		
	Alumno/a		
	Alumno/a		
	Alumno/a		
OUTROS PROFESIONAIS (CENTRO + EXTERNOS)			

OUTRAS ACTUACIÓNS (sempre que sexan relevantes)

Breve descripción	Información recollida	Data

7. OBSERVACIÓNS (Recoller os aspectos que se consideren relevantes e non estean reflectidos nos apartados anteriores)

--

8. CONCLUSIÓNS E PROPOSTA

SITUACIÓN OU NON DE ACOSO ESCOLAR	
☐ Confírmase unha situación de acoso escolar e/ou ciberacoso, logo da análise da información recadada	☐ Da análise da información recadada non se confirma a existencia de acoso
☐ Proposta de inicio do expediente Disciplinario oportuno á Dirección do centro	☐ Proposta de revisión das medidas de prevención e sensibilización do centro, en materia de convivencia, sobre todo:
Recomendación de comunicación a outros organismos (especial gravidade) ☐ Si Indicar a cal/cales: ☐ No	☐ Plan de convivencia e normas de convivencia ☐ Normas de organización e funcionamento do centro ☐ Outras

....., de de

Sinatura:
 Persoa receptora da información (Responsable da tramitación)

ANEXO XVI

PROPOSTA DE MEDIDAS QUE HAI QUE ADOPTAR

(Proposta que lle fai a persoa responsable da tramitación á Dirección do centro educativo. Estas medidas son continuación das adoptadas nun primeiro momento pola Dirección do centro como medidas urxentes/cautelares ao inicio do procedemento)

1. DATOS DO CENTRO EDUCATIVO

- Nome:
- Enderezo:
- Responsable da dirección:

2. MEDIDAS PROPOSTAS

DE PROTECCIÓN Á VÍTIMA
1-
2-
3-
4-

REEDUCADORAS E CORRECTORAS Á PERSOA OU PERSOAS AGRESORA/S

REEDUCADORAS	CORRECTORAS
1.	1.
2.	2.
3.	3.

3. OUTRAS MEDIDAS

CO ALUMNADO DO GRUPO-CLASE DO ALUMNADO IMPLICADO
1.
2.
3.
4.

CO ALUMNADO OBSERVADOR/ESPECTADOR
1.
2.
3.
4.

COAS FAMILIAS DO ALUMNADO IMPLICADO	
1.	
2.	
3.	
4.	

COAS FAMILIAS DO ALUMNADO DO CENTRO EN XERAL	
1.	
2.	
3.	
4.	

CO EQUIPO DOCENTE DO ALUMNADO IMPLICADO	
1.	
2.	
3.	
4.	

CO EQUIPO DOCENTE DO CENTRO EN XERAL	
1.	
2.	
3.	
4.	

4. OBSERVACIÓNS *(Recoller os aspectos que se consideren relevantes e non estean reflectidos nos puntos anteriores)*

..... de de

Sinatura
(Persoa responsable da tramitación)

Recibín
(A persoa responsable da Dirección docentro)

ANEXO XVII

ESQUEMA DE TRAMITACIÓN DO EXPEDIENTE DISCIPLINARIO (TRAMITACIÓN: ETAPAS, RESPONSABLES E PRAZO)

TRAMITACIÓN DO PROCEDEMENTO DISCIPLINARIO: SITUACIÓN DE ACOSO ESCOLAR			
ETAPAS	RESPONSABLE/S	PRAZO MÁXIMO	OBSERVACIÓNS
1 Incoación do procedemento disciplinario	Persoa titular da Dirección do centro	 12 DÍAS LECTIVOS 	Cando da análise da información (3.ª fase do protocolo) se confirme unha situación de acoso.
2 Nomeamento da persoa instrutora do expediente disciplinario	Persoa titular da Dirección do centro		A persoa instrutora do expediente correspóndese coa persoa designada como responsable da tramitación do protocolo de acoso escolar (1.ª fase do protocolo).
3 Notificación da incoación do procedemento ao alumnado e ás súas familia/s (cando sexa menor de idade) Inclúir indicación da conduta que o motiva, as correccións de acordo coa lexislación de aplicación e a identificación da persoa instrutora.	Persoa titular da Dirección do centro		Os pais ou representantes legais do/a alumno/a, ou este se é maior de idade, poden recusar a persoa instrutora perante o/a director/a do centro cando da súa conduta ou manifestacións poida inferirse falta de obxectividade na instrución.
4 Comunicación da incoación do procedemento disciplinario á Inspección Educativa	Persoa titular da Dirección do centro		
5 Notificación da incoación do procedemento disciplinario ao profesorado titor do alumnado implicado	Persoa titular da Dirección do centro		
6 Instrución do procedemento	Persoa instrutora do procedemento disciplinario		Incluírase a recollida de información realizada ante unha situación de posible acoso escolar (2.ª fase do protocolo).
7 Trámite de audiencia ao alumnado e coa/s súa/s familia/s (cando sexa menor de idade)	Persoa instrutora do procedemento disciplinario		Convocatoria de comparecencia en horario lectivo no que poderán acceder a todo o actuado e da que se levantará acta.
8 Proposta de resolución do procedemento disciplinario	Persoa instrutora do procedemento disciplinario		Esta proposta seralle trasladada á Dirección do centro con toda a documentación do expediente.
9 Resolución do procedemento disciplinario: - Notificación ao alumnado e ás súas familias (cando sexa menor de idade). - Comunicación á Inspección Educativa	Persoa titular da Dirección do centro		<ul style="list-style-type: none"> - A resolución ponlle fin á vía administrativa e será inmediatamente executiva. - Contra a resolución cabe instar a revisión ante o Consello Escolar no prazo de 10 días lectivos nos termos previstos na alínea f) do artigo 127 da LOE.

NOTA: no cómputo do prazo máximo terase en conta o tempo transcorrido desde que se tivo coñecemento dos feitos. O procedemento considérase interrumpido o prazo.

ANEXO XVIII
TRAMITACIÓN DO PROCEDEMENTO
- EXPEDIENTE DISCIPLINARIO -

A) DOCUMENTOS PARA O PROCEDEMENTO CONCILIADO DE CORRECCIÓN:

1. NOTIFICACIÓN DA PROPOSTA DE QUE A CORRECCIÓN SE REALICE MEDIANTE O PROCEDEMENTO CONCILIADO E DA DESIGNACIÓN DA PERSOA INSTRUTORA
2. ACEPTACIÓN DO PROCEDEMENTO CONCILIADO PROPOSTO POLA DIRECCIÓN DO CENTRO
3. CONVOCATORIA DA DIRECCIÓN DO CENTRO Á REUNIÓN DE CONCILIACIÓN
4. ACTA PARA O REXISTRO DOS ACORDOS ADOPTADOS NA REUNIÓN DE CONCILIACIÓN
5. NOTIFICACIÓN DA PERSOA INSTRUTORA Á DIRECCIÓN DO CENTRO DA FALTA DE ACORDOS NA REUNIÓN DE CONCILIACIÓN

B) DOCUMENTOS PARA O PROCEDEMENTO COMÚN DE CORRECCIÓN:

1. INCOACIÓN DO PROCEDEMENTO DISCIPLINARIO (válidos para os dous procedementos)
2. COMUNICACIÓN Á INSPECCIÓN EDUCATIVA DA INCOACIÓN DO EXPEDIENTE (válido para os dous procedementos)
3. NOTIFICACIÓN DA APERTURA DE EXPEDIENTE DISCIPLINARIO E DA PERSOA INSTRUTORA DESIGNADA Á PERSOA OU PERSOAS INTERESADAS E ÁS SÚAS FAMILIAS, CANDO SEXA/N MENOR/ES DE IDADE. INICIO DO PROCEDEMENTO COMÚN DE CORRECCIÓN
4. CITACIÓN PARA O TRÁMITE DE AUDIENCIA DA PERSOA OU PERSOAS INTERESADAS E DAS SÚAS FAMILIAS (CANDO SEXA/N MENOR/ES DE IDADE)
5. MODELO DE EXPEDIENTE DISCIPLINARIO
6. COMUNICACIÓN, POR PARTE DA DIRECCIÓN, DAS MEDIDAS ADOPTADAS Á PERSOA OU PERSOAS INTERESADAS E ÁS SÚAS FAMILIAS, CANDO SEXA/N MENOR/ES DE IDADE
7. RESOLUCIÓN DO PROCEDEMENTO DISCIPLINARIO
8. COMUNICACIÓN Á INSPECCIÓN EDUCATIVA DAS CORRECCIÓNS DERIVADAS DO EXPEDIENTE DISCIPLINARIO
9. SOLICITUDE DE REVISIÓN, POR PARTE DO CONSELLO ESCOLAR, DA RESOLUCIÓN ADOPTADA POLA DIRECCIÓN DO CENTRO
10. RESOLUCIÓN ADOPTADA POLO CONSELLO ESCOLAR, LOGO DA REVISIÓN DAS MEDIDAS CORRECTORAS ACORDADAS POLA

DIRECCIÓN DO CENTRO

**NOTIFICACIÓN DA PROPOSTA DE QUE A CORRECCIÓN
SE REALICE MEDIANTE O PROCEDEMENTO CONCILIADO
E DA DESIGNACIÓN DO INSTRUTOR (1A)**

D./D.^a....., responsable da
Dirección do centro , logo de
recoller a información necesaria, **VALOROU** que a conduta do alumno ou da
alumna, que a continuación se
detalla, pode considerarse gravemente prexudicial para a convivencia escolar
(descrición detallada dos feitos ocorridos):

.....
.....
.....

Tendo en conta as circunstancias que concorren nesta e os seus antecedentes
Escolares

ACORDOU:

- Iniciar o correspondente procedemento de corrección de condutas.
- Nomear persoa instrutora a D./D.^a.....
- Nomear persoa mediadora a D./D.^a.....
(Esta persoa mediadora será nomeada se está establecido nas NOF do centro)
- Propoñerlle ao alumno ou alumna (se é maior de idade) ou ao pai/nai ou
representantes legais do alumno ou alumna (se é menor de idade) que esta
corrección se realice a través do procedemento conciliado previsto no artigo 20
da Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade
educativa e no Decreto que a desenvolve *(citar articulado)*.
- En caso de aceptación da proposta, debe asinar o correspondente documento
de aceptación adxunto e devolverllo asinado á Dirección do centro no prazo
dun día lectivo, polo que se lle comunica para os efectos do previsto no citado
decreto *(citar articulado)*.

....., de de

Sinatura
(O/A director/a)

Sinatura - Recibín notificación:
(Alumno/a, pai/nai/titor ou titora legal)

**ACEPTACIÓN DO PROCEDEMENTO CONCILIADO
PROPOSTO POLA DIRECCIÓN DO CENTRO (2A)**

O alumno ou a alumna, pai/nai/titor ou titora legal do alumno ou da alumna
....., en relación coa súa notificación do día
..... sobre a conduta gravemente prexudicial para a convivencia escolar,
declara que **ACEPTA/NON ACEPTA** (*risque o que non proceda*) a proposta feita
pola Dirección do centro consistente en que a corrección desta se realice mediante
o procedemento conciliado previsto na no artigo 20 da Lei 4/2011, do 30 de xuño,
de convivencia e participación da comunidade educativa e no Decreto que a
desenvolve (*citar articulado*).

....., de de

Sinatura
(*Alumno/a, pai/nai/titor ou titora legal*)

Sr./Sra. director/a do centro

CONVOCATORIA DA DIRECCIÓN DO CENTRO Á REUNIÓN DE CONCILIACIÓN (3A)

D./D.^a, director/a do centro, ante a conduta gravemente prexudicial para a convivencia do alumno ou da alumna e ao aceptar o citado alumno ou a citada alumna ou, por ser este menor de idade, os seus pais ou titores legais que a corrección desta se realice mediante o procedemento conciliado previsto no artigo 20 da Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa e no Decreto que a desenvolve (*citar articulado*), convócao á reunión de conciliación co/a profesor/a designado como persoa instrutora do procedemento de corrección, D./D.^a, á que asistirán tamén (*indicar, de ser o caso, as persoas agraviadas ou os pais ou titores legais destas e, de existir esta figura, a persoa mediadora*).

A citada reunión de conciliación terá lugar ás horas do día no..... do centro educativo.

* **Nota importante:** no caso de que haxa outros membros da comunidade educativa afectados pola conduta, a persoa ou persoas agraviadas ou, no caso de alumnado menor de idade non emancipado, o seu pai/nai ou titores legais deberon comunicar a súa **disposición a acollerse a este procedemento conciliado** (*documento anexo 2A anterior, citar articulado da súa regulación no Decreto*). En caso contrario, deberá corrixirse a conduta mediante o procedemento común.

..... de de

Sinatura
(O/A director/a)

Sinatura - Recibín notificación:
(Alumno/a, pai/nai/titor ou titora legal,
persoa instrutora, outros participantes)

Á ATENCIÓN DE (*convocatoria a todos os implicados*):
- Alumno/a ou pai/nai/titores legais (*se é menor de idade*)
- Persoa instrutora / Persoa mediadora / Outros participantes

**ACTA PARA O REXISTRO DOS ACORDOS ADOPTADOS
NA REUNIÓN DE CONCILIACIÓN (4A)**

Coa posibilidade de realizar o encontro de conciliación previsto no artigo 20 da Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa e no Decreto que a desenvolve (*citar articulado*), reúnense no centro o/a director/a, a persoa instrutora do procedemento de corrección do alumno ou alumna....., os seus pais ou titores legais, así como (*indicar, se existisen, a asistencia de afectados e, de seren menores, dos seus pais ou titores legais e, de existir esta figura, da persoa mediadora*).

En primeiro lugar, a persoa instrutora lembra que, segundo o previsto no artigo 20 da Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa e no Decreto que a desenvolva (*citar articulado*), están a participar nun procedemento conciliado ao que se someteron voluntariamente e isto supón acatar o acordo que derive deste.

A persoa instrutora advírtelle ao alumno ou alumna e, no caso de menores de idade, aos seus pais ou titores legais, que as declaracións que se fagan formarán parte do expediente do procedemento corrector no suposto de non acadarse a conciliación.

A persoa instrutora expón e valora a conduta obxecto da corrección e fai fincapé nas consecuencias que tivo para a convivencia escolar e para os demais membros da comunidade educativa:

(Fixar con precisión os feitos que se imputan, recoñecidos polo alumno ou pola alumna, e as actuacións levadas a cabo para o seu esclarecemento, incluír as circunstancias que reducen ou acentúan a súa responsabilidade, así como a petición de desculpas, de ser o caso...)

.....
.....
.....

A continuación, a persoa instrutora dálle a palabra ao alumno ou alumna responsable da conduta ou, en caso de ser menor de idade, aos seus pais ou titores legais; ás persoas agraviadas ou, de seren menores de idade, aos seus pais ou titores legais. Ademais poderá intervir a persoa mediadora nomeado, de ser o caso, para o efecto.

Exposición 1:
.....
.....

Exposición 2:
.....

NOTIFICACIÓN DA PERSOA INSTRUTORA Á DIRECCIÓN DO CENTRO DA FALTA DE ACORDOS NA REUNIÓN DE CONCILIACIÓN (5A)

D./D.^a....., persoa instrutora do procedemento conciliado de corrección da conduta gravemente prexudicial para a convivencia escolar do alumno ou da alumna
....., escolarizado/a no curso do centro

FAI CONSTAR (*elixir o que proceda en cada caso*):

- Que o día se levou a cabo a reunión de conciliación á que asistiron os seguintes participantes:

1.

2.

3.....

- Que na citada reunión, logo de analizar e valorar a conduta do alumno ou da alumna obxecto da corrección, **non se logrou o acordo nin a conformidade** do citado alumno ou alumna ou, no caso de ser menor de idade, dos seus pais ou titores legais, **coas medidas de corrección propostas**, polo que, en aplicación do previsto no Decreto que desenvolve a Lei 4/2011 (*citar articulado concreto*), a corrección desta conduta deberá levarse a cabo polo procedemento común de corrección conforme o previsto mencionado decreto.

....., de de

Sinatura:
(*A persoa instrutora*)

Sr./Sra. director/a do centro

INCOACIÓN DO PROCEDEMENTO DISCIPLINARIO (1B) (VÁLIDO PARA O PROCEDEMENTO COMÚN E CONCILIADO)

REXISTRO DE SAÍDA: Núm. _____

Data: ____ / ____ / ____

NOME DO CENTRO EDUCATIVO:

DATOS DA ALUMNA OU DO ALUMNO:

Nome e apelidos:.....

Sexo:

Curso/Grupo:.....

D./D.^a (pai/nai/titor ou titora legal):.....

Enderezo:.....

INCOACIÓN DE EXPEDIENTE DISCIPLINARIO

Teñen o dereito a recusar a persoa instrutora perante a persoa que desempeña a Dirección do centro cando da súa conduta ou manifestacións poida inferirse falta de obxectividade na instrución do expediente.

Poden solicitarlle á Comisión de convivencia do centro un fin negociado mediante un pacto de resolución de conflito coa intervención desta comisión ou ben seguir o procedemento dun expediente disciplinario.

Lexislación aplicable: Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa (DOG 15-06-2011) e Decreto que a desenvolva

....., de de

Sinatura:

Sinatura-Recibín e fun informado:

(O/A director/a)

(pai/nai/titor ou titora legal)

**COMUNICACIÓN Á INSPECCIÓN EDUCATIVA:
INCOACIÓN DO EXPEDIENTE (2B)
(VÁLIDO PARA O PROCEDEMENTO COMÚN E CONCILIADO)**

REXISTRO DE SAÍDA: Núm. _____ Data: ____ / ____ / ____

NOME DO CENTRO EDUCATIVO:

DATOS DA ALUMNA OU DO ALUMNO:

Nome e apelidos:.....

Sexo:

Curso/Grupo:.....

De acordo co disposto na sección terceira, artigo 25, apartado 3 da Lei 4/2011, do 30 de xuño, que regula a convivencia e participación da comunidade educativa (DOG núm. 136, do 15 de xullo) e co Decreto que a desenvolva (*citar articulado*).

Comunícolle que o día de de se iniciou expediente disciplinario á alumna ou ao alumno polos seguintes feitos:

1. (artigo
2. (artigo
3. (artigo

Para a instrución deste expediente disciplinario nomeouse a profesora ou o profesor deste centro D.ª/D.....

....., de de

Sinatura:
(O/A director/a)

INSPECCIÓN EDUCATIVA DE

Enderezo:.....

NOTIFICACIÓN DA APERTURA DE EXPEDIENTE DISCIPLINARIO E DA PERSOA INSTRUTORA DESIGNADA Á PERSOA OU PERSOAS INTERESADAS E ÁS SÚAS FAMILIAS, CANDO ESTES SEXAN MENORES DE IDADE.

INICIO DO PROCEDEMENTO COMÚN DE CORRECCIÓN (3B)

REXISTRO DE SAÍDA: Núm. _____ Data: ____ / ____ / ____

NOME DO CENTRO EDUCATIVO:

DATOS DA ALUMNA OU DO ALUMNO:

Nome e apelidos:.....

Sexo:

Curso/Grupo:.....

D./D.^a (pai/nai/titor ou titora legal):.....

Enderezo:.....

COMUNICACIÓN DE APERTURA DE EXPEDIENTE DISCIPLINARIO

Comunicámoslle a apertura dun expediente disciplinario, instruído por D./D.^a....., debido ao incumprimento por parte do alumno ou da alumna (o seu fillo, ou a súa filla, ou o seu tutelado)

....., dos seguintes artigos da Lei 4/2011, do 30 de xuño, que regula a convivencia nos centros educativos e do

Decreto que a desenvolva (*citar articulado*):

- Artigo....., alínea.....:

- Artigo....., alínea.....:

- Artigo....., alínea.....:

Lexislación aplicable: Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa (DOG 15-06-2011) e Decreto que a desenvolva.

..... de de

Sinatura

Sinatura-Recibín e fun informado:

(A Dirección do centro)

(Alumno/a, pai/nai/titor ou titora legal)

**CITACIÓN PARA O TRÁMITE DE AUDIENCIA DA PERSOA OU
PERSOAS INTERESADA/S E DAS SÚAS FAMILIAS,
CANDO ESTES SEXAN MENORES DE IDADE (4B)**

REXISTRO DE SAÍDA: Núm. _____ Data: ____ / ____ / ____

NOME DO CENTRO EDUCATIVO:

DATOS DA ALUMNA OU DO ALUMNO:

Nome e apelidos:.....

Sexo:

Curso/Grupo:.....

D./D.^a (pai/nai/titor ou titora legal):.....

Enderezo:.....

CITACIÓN PARA O TRÁMITE DE AUDIENCIA

Convócase a D./D.^a,
como (alumno/a, pai/nai/titor ou titora legal), para o trámite de
audiencia coa persoa instrutora do expediente disciplinario incoado a
....., que se levará a cabo o de de,
ás horas, na (*lugar destinado á citada audiencia*)
do (*nome do centro*).

Legislación aplicable: Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa (DOG 15-06-2011) e Decreto que a desenvolva.

....., de de

Sinatura

Sinatura - Recibín e fun informado:

(*A persoa instrutora*)

(*Alumno/a, pai/nai/titor ou titora legal*)

MODELO DE EXPEDIENTE DISCIPLINARIO (5B)

D./D.^a....., profesor/a do
....., persoa instrutora do expediente disciplinario incoado ao alumno ou á alumna de (*curso/grupo*), segundo o nomeamento da persoa que ostenta a Dirección do centro, D./D.^a....., con rexistro núm., do día de de, presenta o seguinte:

EXPEDIENTE DISCIPLINARIO

1. FONTES DE INFORMACIÓN

A persoa instrutora basea o presente expediente nas fontes de información seguintes:

- a) Informe de
- b) Información oral con transcripción escrita realizada en presenza da persoa instrutora (*entrevistas*)
- c) (*Outras*):

Coa información recibida establezo os seguintes:

2. FEITOS

A alumna ou o alumno realizou:

-
-

Aos feitos anteriormente expostos sonlle de aplicación:

3. FUNDAMENTOS DE DEREITO

a) (*alumna ou alumno*) incumpre o seguinte:

-
-

b) (*alumna ou alumno*) manifesta unha conduta gravemente prexudicial para a convivencia no centro, tipificada no artigo, puntoda Lei 4/2011, do 30 de xuño de 2011, e no artigo, apartadodo Decreto que a desenvolva (*citar articulado*), do seguinte xeito:

-

-

4. CONSIDERACIÓNS

a) Considerando que

b) Considerando que

c) Considerando que,.....

d) Considerando as seguintes circunstancias (*ver normativa reguladora, artigo 23 da Lei 4/2011 e articulado do Decreto que a desenvolva*):

- O recoñecemento espontáneo da súa conduta incorrecta (*indicar o recoñecemento ou non recoñecemento da conduta*)

-

Proponse a seguinte:

5. RESOLUCIÓN

(Indicación das medidas reeducadoras impostas e/ou as medidas correctoras que correspondan, segundo a normativa.)

-

-

-

-

6. LEXISLACIÓN APLICABLE (seleccionar a que corresponda)

Real decreto 732/1995, do 5 de maio, sobre dereitos e deberes dos alumnos (BOE núm. 131, do 2 de xuño de 1995)

Lei 4/2011, do 30 de xuño de 2011, de convivencia e participación no centro (DOG do 15 de xullo de 2011) e Decreto que a desenvolva

....., de de

Sinatura:

(A persoa instrutora)

**COMUNICACIÓN, POR PARTE DA DIRECCIÓN, DAS MEDIDAS
ADOPTADAS Á PERSOA OU PERSOAS INTERESADAS E ÁS SÚAS
FAMILIAS (CANDO SEXA MENOR DE IDADE) (6B)**

REXISTRO DE SAÍDA: Núm. _____ Data: ____ / ____ / ____

NOME DO CENTRO EDUCATIVO:

DATOS DA ALUMNA OU DO ALUMNO:

Nome e apelidos:.....

Sexo:

Curso/Grupo:.....

D./D.^a (pai/nai/titor ou titora legal):.....

Enderezo:.....

MEDIDA ADOPTADA:

MEDIDA ADOPTADA:

MEDIDA ADOPTADA:

Lexislación aplicable (seleccionar a que corresponda):

- Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa (DOG 15-06-2011) e Decreto que a desenvolva
- Circular 8/2009, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se regulan medidas de atención á diversidade

..... de de

Sinatura

Sinatura-Recibín e fun informado:

*(O/A director/a ou o/a xefe/a de
estudos, en caso de delegación)*

(Alumno/a, pai/nai/titor ou titora legal)

RESOLUCIÓN DO PROCEDEMENTO DISCIPLINARIO (7B)

REXISTRO DE SAÍDA: Núm. _____

Data: ____ / ____ / ____

NOME DO CENTRO EDUCATIVO:

DATOS DA ALUMNA OU DO ALUMNO:

Nome e apelidos:.....

Sexo:

Curso/Grupo:.....

D./D.^a (pai/nai/titor ou titora legal):.....

Enderezo:.....

RESOLUCIÓN DO EXPEDIENTE DISCIPLINARIO

Contra a resolución da persoa titular da dirección do centro cabe instar a revisión ante o Consello Escolar no prazo de 10 días lectivos nos termos previstos na alínea f) do artigo 127 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación.

Lexislación aplicable: Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa (DOG 15-06-2011) e Decreto que a desenvolva.

....., de de

Sinatura

Sinatura–Recibín e fun informado:

(O/A director/a)

(Alumno/a, pai/nai/titor ou titora legal)

COMUNICACIÓN, Á INSPECCIÓN EDUCATIVA, DAS CORRECCIÓNS DERIVADAS DO EXPEDIENTE DISCIPLINARIO (8B)

REXISTRO DE SAÍDA: Núm. _____

Data: ____ / ____ / ____

NOME DO CENTRO EDUCATIVO:

DATOS DA ALUMNA OU DO ALUMNO:

Nome e apelidos:.....

Sexo:

Curso/Grupo:.....

D./D.^a (pai/nai/titor ou titora legal):.....

Enderezo:.....

De acordo co disposto no
..... (base normativa),
comunicolle que no expediente disciplinario incoado á alumna ou ao alumno
..... se acordou impoñerlle as seguintes
medidas (reeducadoras e/ou correctoras, segundo a normativa):

Medidas reeducadoras:

1.

2.

3.

Medidas correctoras:

1. (artigo)

2. (artigo)

3. (artigo)

..... de de

Sinatura:

(O/A director/a)

INSPECCIÓN EDUCATIVA
(Enderezo)

SOLICITUDE DE REVISIÓN, POR PARTE DO CONSELLO ESCOLAR, DA RESOLUCIÓN ADOPTADA POLA DIRECCIÓN DO CENTRO (9B)

O día, a Dirección do centro resolveu corrixir a conduta gravemente prexudicial do alumno ou da alumna..... coas seguintes medidas correctoras:

- 1.....
- 2.....
- 3.....

En relación coa citada resolución, **ALÉGASE** o seguinte:

- Alegación 1.ª.....
-
- Alegación 2.ª.....
-
- Alegación 3.ª.....
-

Polo tanto, **SOLICITA** que a resolución da Dirección do centro sexa revisada polo Consello Escolar, ao abeiro do establecido no artigo (*indicar a normativa de aplicación en virtude de se o centro é público ou concertado*).

Contra a resolución da persoa titular da dirección do centro cabe instar a revisión ante o Consello Escolar no prazo de 10 días lectivos nos termos previstos na alínea f) do artigo 127 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación.

....., de de

Sinatura
(O/A solicitante)

Sr. Presidente do Consello Escolar do..... (centro)

**RESOLUCIÓN ADOPTADA POLO CONSELLO ESCOLAR,
LOGO DA REVISIÓN DAS MEDIDAS CORRECTORAS
ACORDADAS POLA DIRECCIÓN DO CENTRO (10B)**

D./D.^a....., director/a do centro
..... e presidente/a do
seu consello escolar, **NOTIFÍCALLE** ao alumno ou á alumna, maior de idade, ou aos
pais ou aos titores ou representantes legais deste, no caso de alumnado menor de
idade, D./D.^a o seguinte:

1.- En aplicación do disposto na Lei 4/2011 e no Decreto que a desenvolva (*citar
articulado*), na reunión do Consello Escolar do día de de 20...,
levouse a cabo a revisión das medidas correctoras que a persoa responsable da
Dirección do centro lle impuxo ao alumno ou á alumna
..... o día, mediante resolución
do procedemento corrector de conduta gravemente prexudicial para a convivencia
escolar.

2.- Logo de analizar os contidos do expediente do procedemento corrector e as
alegacións presentadas, o Consello Escolar decidiu, de forma motivada,
RATIFICAR as medidas correctoras adoptadas pola Dirección ou **PROPOÑERLLE** á
Dirección a modificación das medidas correctoras, substituíndoas por (*elixir o que
proceda en cada caso*):

1.
2.
3.

....., de de

Sinatura

Sinatura-Recibín e fun notificado:

(O/A director/a)

(Alumno/a, pai/nai/titor ou titora legal)

RESUMO DAS ACTUACIÓNS QUE SE VAN REALIZAR NO PROCEDEMENTO

ACTUACIÓNS INICIAIS	PRAZOS	
O/a director/a, se o considera necesario, poderá acordar a apertura de recollida de información previa.	2 días Lectivos 1	PRAZO MÁXIMO DE 12 DÍAS NOTA: no cómputo do prazo máximo terase en conta o tempo transcorrido dende que se tivo coñecemento dos feitos. O procedemento conciliado interrompe o prazo
O/a director/a ten coñecemento dos feitos, determina o tipo de procedemento corrector, designa a persoa instrutora e notifícalles por escrito ao/á alumno/a e á súa familia (cando sexa menor de idade).	3 días Lectivos 2	
O/a director/a pode adoptar medidas provisionais de urxencia.		
O/a director/a informa do inicio do procedemento ao correspondente Servizo da Inspección Educativa.		
PROCEDEMENTO CONCILIADO DE CORRECCIÓN		
Proposta do/a director/a ao/á alumno/a e á súa familia.		
Aceptación do/a alumno/ e da súa familia.	1 día lectivo	
Reunión de conciliación para corrixir as condutas.		
Acordo e execución das medidas adoptadas ou non conformidade con estas.		
Inicio do procedemento corrector común, se non hai acordo.		
PROCEDEMENTO COMÚN DE CORRECCIÓN		
Incoación do procedemento disciplinario.		
Instrución (Incluírase a recollida de información realizada previamente, trámite de audiencia ao/á alumno/a e á súa familia cando sexa menor de idade).	5 día lectivo	
Resolución do/a director/a logo de recibir a proposta do instrutor e notificación desta ao/á alumno/a e á súa familia.	1 día lectivo	
Notificación da resolución ao correspondente servizo da Inspección Educativa.		
REVISIÓN DA RESOLUCIÓN		
Ante o Consello Escolar do centro público/concertado.	10 días lectivos	
Resolución do Consello Escolar do centro público/concertado.		

1 e 2 Estes prazos de 2 + 3 días lectivos computaranse dende que se tivo coñecemento dos feitos e, polo tanto, da conduta merecedora de corrección. Poderá variar o tempo dedicado a cada unha destas actuacións previas, pero o cómputo total non poderá superar o total dos 5 días lectivos, para reservar o restante prazo para os restantes procedementos e resolucións.

ANEXO XIX

COMUNICACIÓN Á INSPECCIÓN EDUCATIVA

(Este informe emitírase cando o centro determine que hai evidencias de acoso escolar, cando haxa coñecemento de denuncia policial ou xudicial ou cando, como intermediaria, a propia Inspección Educativa o solicite)

DATOS DO CENTRO EDUCATIVO

Nome:

Enderezo:

Responsable da Dirección:

REXISTRO DE SAÍDA

Núm. _____

Data ____ / ____ / ____

A persoa responsable da Dirección, en relación coa existencia de determinadas condutas escolares contrarias á convivencia que lle afectan a alumnado deste centro e que poden ser consideradas como un posible acoso escolar, **INFORMA:**

1. INFORMACIÓN RECOLLIDA

PERSOA QUE RECOLLE A DEMANDA	PERSOA QUE COMUNICA A DEMANDA	Data da demanda de intervención
DATOS DE IDENTIFICACIÓN DA PRESUNTA VÍTIMA		
Nome e apelidos (ou iniciais):		
Indicar sexo:		
Curso/Grupo/Idade:		
DATOS DE IDENTIFICACIÓN DAS PRESUNTAS PERSOAS AGRESORAS		
Nome e apelidos (ou iniciais):		
Indicar sexo:		
Curso/Grupo/Idade:		
DATOS DE IDENTIFICACIÓN DAS PRESUNTOS/AS OBSERVADORAS		
Nome e apelidos (ou iniciais):		
Indicar sexo:		
Curso/Grupo/Idade:		
Nome e apelidos (ou iniciais):		
Indicar sexo:		
Curso/Grupo/Idade:		

TIPO E GRAVIDADE DA SITUACIÓN DENUNCIADA – tachar a resposta	
EXCLUSIÓN/MARXINACIÓN SOCIAL	Si - Non - Puntual - Repetida
AGRESIÓNS VERBAIS	Si - Non - Puntual - Repetida
AGRESIÓNS FÍSICAS INDIRECTAS	Si - Non - Puntual - Repetida
AGRESIÓNS FÍSICAS DIRECTAS	Si - Non - Puntual - Repetida
MALTRATO MIXTO (ameazas/chantaxe/intimidación)	Si - Non - Puntual - Repetida
CIBERACOSO	Si - Non - Puntual - Repetida
ACOSO OU ABUSO SEXUAL	Si - Non - Puntual - Repetida

LUGARES ONDE SE PRODUCE A SITUACIÓN DENUNCIADA	
☐ Na clase	☐ No transporte escolar
☐ No patio	☐ Nas entradas -saídas do centro
☐ Nos corredores	☐ Nos baños
☐ Nos vestiarios do ximnasio	☐ Por internet cando está na casa
☐ No recreo	☐ No comedor escolar
Outros:	

DESCRIPCIÓN DOS FEITOS (breve e concreta)
1-
2-

TESTEMUÑAS DOS FEITOS
Nome e posto (compañeiro/a- profesor/a- coidador/a)

ACTUACIÓNS REALIZADAS		DATAS
MEDIDAS PROVISIONAIS DE URXENCIA E DE PROTECCIÓN Á VÍTIMA		
MEDIDAS REEDUCADORAS DIRIXIDAS AO ALUMNADO AGRESOR		
MEDIDAS CORRECTORAS DIRIXIDAS AO ALUMNADO AGRESOR		
	Apertura de expediente disciplinario (en caso afirmativo, anexar unha copia) ☐ Si ☐ Non	

REUNIÓNS E ENTREVISTAS		DATA
Co alumno ou alumna vítima		
Co alumnado agresor		
Co alumnado observador		
Con outro alumnado		
Coa familia da vítima		
Coa familia do alumnado agresor		
Co profesorado titor		
Co equipo docente		
Co departamento de orientación		
Con axentes externos (<i>indicar</i>)		
Co persoal de servizos		

SEGUIMIENTO DO PROTOCOLO ESTABLECIDO PARA ESTAS SITUACIÓNS	
☐ Si	☐ Non

INFORMACIÓN COMPLEMENTARIA <i>xuntar copia dos documentos referidos</i>		
Realizouse denuncia	☐ Si	☐ Non
Existencia de informe médico policial/xudicial	☐ Si	☐ Non
Informouse a Servizos Sociais	☐ Si	☐ Non
Informouse á Fiscalía de Menores	☐ Si	☐ Non
Outros (<i>indicar cales</i>):		

....., de de

Sinatura
(O/A director/a)

INSPECCIÓN EDUCATIVA (Enderezo):

ANEXO XX

REXISTRO DO SEGUIMENTO E AVALIACIÓN DAS MEDIDAS ADOPTADAS

(Este rexistro poderá facelo a persoa responsable da tramitación, xunto con outros profesionais do centro, coa finalidade de comprobar a súa adecuación e cumprimento e, de ser o caso, facer propostas de mellora para futuras actuacións que poderán incluírse nos documentos de mellora da convivencia do centro)

1. DATOS DO CENTRO EDUCATIVO

Nome:

Enderezo:

Responsable:

da Dirección:

2. SEGUIMENTO DAS MEDIDAS PROPOSTAS

DE PROTECCIÓN Á VÍTIMA

CUMPRIMENTO	INCUMPRIMENTO	MOTIVO
1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4

REEDUCADORAS COA PERSOA OU PERSOAS AGRESORAS

CUMPRIMENTO	INCUMPRIMENTO	MOTIVO
1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4

CORRECTORAS COA PERSOA OU PERSOAS AGRESORAS

CUMPRIMENTO	INCUMPRIMENTO	MOTIVO
1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4

CO ALUMNADO DO GRUPO-CLASE DO ALUMNADO IMPLICADO

CUMPRIMENTO	INCUMPRIMENTO	MOTIVO
1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4

CO ALUMNADO OBSERVADOR/ESPECTADOR

CUMPRIMENTO	INCUMPRIMENTO	MOTIVO
1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4

COAS FAMILIAS DO ALUMNADO IMPLICADO

CUMPRIMENTO	INCUMPRIMENTO	MOTIVO
1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4

COAS FAMILIAS DO ALUMNADO DO CENTRO EN XERAL

CUMPRIMENTO	INCUMPRIMENTO	MOTIVO
1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4

CO EQUIPO DOCENTE DO ALUMNADO IMPLICADO

CUMPRIMENTO	INCUMPRIMENTO	MOTIVO
1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4

5	5	5
---	---	---

CO EQUIPO DOCENTE DO CENTRO EN XERAL

CUMPRIMENTO	INCUMPRIMENTO	MOTIVO
1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4
5	5	5

3. OBSERVACIÓNS DO SEGUIMENTO (Recoller os aspectos que se consideren relevantes e non estean reflectidos nos parágrafos anteriores)

--

4. AVALIACIÓN DAS MEDIDAS ADOPTADAS (Análise das medidas adoptadas, valorando a consecución ou non de obxectivos iniciais que se pretendían acadar)

MEDIDA PROPOSTA	PERTINENCIA DA MEDIDA		POSIBLES ERROS	PROPOSTA DE MELLORA
	SI	NO		

....., de de

Sinatura 1

Sinatura 2

Sinatura 3

(Persoa responsable da tramitación/otros profesionais do centro implicados)

ANEXO XXI

DENUNCIA A SERVIZOS SOCIAIS

(Esta denuncia unicamente debe realizarse naqueles casos en que, pola súa especial gravidade, poida supoñer un desamparo por parte das familias dos menores implicados. En calquera caso, antes da súa interposición, convén solicitar asesoramento xurídico da Consellería)

DATOS DO CENTRO EDUCATIVO

Nome:

Enderezo:

Responsable da Dirección:

REXISTRO DE SAÍDA

Núm. _____

Data ____ / ____ / ____

D/D^a....., maior de idade, con DNI, actuando en representación do centro.....

....., en calidade de responsable da Dirección deste,

comparece ante os Servizos Sociais dese concello e **DI**: Que, por medio deste escrito e ao abeiro no disposto no artigo 3 da Lei de Servizos Sociais de Galicia e no artigo 13 da Lei de protección do menor, formulo **denuncia** polos feitos acaecidos no centro e que se mencionan a continuación:

1. O pasado día..... foi posta en coñecemento do centro unha presunta situación de acoso escolar **sufrida/provocada** (elimínese o que non proceda) polo/a menor.....
2. Os feitos denunciados consisten en:
 - a)
 - b)
 - c)

3. Logo de varios intentos de contactar coa familia do menor referido, non foi posible *(especificar a familia concreta da que non se recibe resposta ou da que se pode deducir abandono e/ou desprotección)*.

Polo exposto, **SOLICITO** dos Servizos Sociais que teñan por presentado este escrito e formulada a denuncia para os efectos legais, así como que procedan segundo regulamentariamente estea establecido.

..... de de

Sinatura
(O/A director/a)

Sr. Alcalde/Sra. Alcaldesa de
(Concellería de Servizos Sociais) (Enderezo)

ANEXO XXII DENUNCIA Á FISCALÍA DE MENORES

(Esta denuncia unicamente debe realizarse naqueles casos en que, pola súa especial gravidade, poida supoñer un desamparo por parte das familias dos menores implicados. En calquera caso, antes da súa interposición, convén solicitar asesoramento xurídico da Consellería)

DATOS DO CENTRO EDUCATIVO

REXISTRO DE SAÍDA

Nome:

Núm. _____

Enderezo:

Data ____ / ____ / ____

Responsable da Dirección:

D/D^a....., maior de idade, con

DNI, actuando en representación do centro

....., en calidade de responsable da Dirección deste,

comparece ante os Servizos Sociais dese concello e **DI**:

Que, por medio deste escrito e ao abeiro no disposto no artigo 3 da Lei de Servizos Sociais de Galicia e no artigo 13 da Lei de protección do menor, formulo **denuncia** polos feitos acaecidos no centro e que se mencionan a continuación:

1. O pasado día..... foi posta en coñecemento do centro unha presunta situación de acoso escolar **sufrida/provocada** (elimínese o que non proceda) polo/a menor.....
2. O/s presunto/s agresor/es son:
 - a)
 - b)
 - c)
3. Os feitos denunciados consisten en:
 - a)
 - b)
 - c)

Polo exposto e considerando a gravidade dos feitos, **SOLICITO** da Fiscalía que teña por presentado este escrito e formulada a denuncia para os efectos legais, así como que proceda segundo regulamentariamente estea establecido.

....., de de

Sinatura (O/A director/a)

Fiscalía de Menores de (Enderezo)

VI. BIBLIOGRAFÍA

- Segura ,M. y Arcas, M. (2008). *Relacionarnos bien.Programas de competencia social para niñas y niños de 4 a 12 años*. Herramientas Narcea.
- Segura, M. (2007). *Ser persona y relacionarse.Habilidades cognitivas y sociales, y crecimiento moral*. Narcea Ediciones
- Segura, M. (2007).*Educación de las emociones y los sentimientos. Introducción práctica al complejo mundo de los sentimientos*.Narcea
- Repetto, E (2009).: *Formación en competencias socio-emocionales.. Libro del formador*. La Muralla .
- Repetto, E(2009).: *Formación en competencias socio-emocionales*. Libro del alumno.La Muralla .
- Soldevila, A(2009).: *Emociónate. Programa de educación emocional*. Pirámide .
- Vaello Orts (2005): *Las habilidades sociales en el aula*. Editorial Santillana.
- Vaello Orts: *Cómo dar clase a los que no quieren*. Editorial Santillana.
- Vaello Orts: *Resolución de conflictos en el aula*. Editorial Santillana
- **CONSELLERÍA DE BENESTAR – MENORES – LIÑA DE AXUDA Á INFANCIA**
Tfno.: 116111 - A liña de axuda á infancia é un servizo para todos os nenos e nenas que nalgún momento se sintan maltratados por outra persoa, necesiten axuda ou queiran Falar sobre os problemas que lles afectan
(<http://benestar.xunta.es/web/portal/portada-de-infancia>)